

Srednjovjekovne gradine u podravskoj regiji

Podravska je ravnica radi svoje plodnosti bila naseljena već od davnih vremena. Poslije paleolitskih i neolitskih lovaca pa ilirokeltskih ratara – Rimljani su ovdje ostavili poseban biljeg. Njihova su naselja i ceste otvorila slobodan prolaz trgovcima i obrtnicima – i prosperitetu.

Međutim, prema nalazima na terenu dade se zaključiti da su duž Podravine – već prije dolaska Rimljana – postojala utvrđena ilirokeltska naselja kao središta kulture svoga doba. Bez obzira da li su se nalazila u ravnici ili na vrhu brjega, sva su bila građena na gotovo isti način: središnja je utvrda bila okružena sa tri bedema među kojima se veći dio godine zadržavala kišnica ili voda od rastopljenog snijega.

Poslije propasti Zapadno-rimskog carstva ovim su krajem prolazile raznovrsne etničke skupine da bi se tek u 7. st. – dolaskom Hrvata, ovdje stvorila prilično jedinstvena narodnosna zajednica i pored nje specifična kultura. Hrvati su potom u kasnijim vremenskim razdobljima, a osobito za razvijenog feudalizma, dizali plemenske pa i velikaške gradove na isti način kao i Iliri-kelti. Tako je npr. za nizinski tip sa tri koncentrična kružna nasipa tipična utvrda u Starom Gradcu, a za gorski tip je to stara Bokoa, nedaleko današnje Špišić Bukovice. Na njima, kao uostalom i na susjednim bilogorskim gradinama, nailazimo na tragove svih kultura koje su se ovdje izmjenjivale od ilirokeltskih vremena pa sve do 15. st. Pronalaženju pak tih zanimljivih i vrijednih spomenika stare naše kulture posvećena je posljednjih godina osobita pažnja pa su na području srednje Podravine, tj. između Javorovca i Špišić Bukovice, ubicirane brojne gradine.

Gradine popisane prema smještaju na terenu (odsjek Javorovac – Gradac Stari)

1. Javorovac – Poljangrad
2. Novigrad – Camarcha
3. Miholjanec – Zdela
4. Virje – Prodawicz
5. Ana (Sv.) – Thybonyncz
6. Sošica – Đurđevac
7. Čepelovec – Chapouch
8. Budrovec – Budroch
9. Katalena Sirova – Zuha Reka
10. Prugovec – Prunegmezey
11. Kloštar Podr. – Korbonuk
12. Črešnjevica Mala – Cheresneou
13. Grabrovnica – Grabovnica
14. Črešnjevica Velika – Chresneouch
15. Sedlarica – Farkasfeude
16. Turnašica – incog.
17. Špišić Bukovica – Bokoa
18. Gradac Stari – Grech

Neki lokaliteti toga područja nisu još istraženi u dovoljnoj mjeri pa stoga nisu ni uvršteni u ovaj pregled. Stari grad u Đurđevcu je, naprotiv, dosta opširno opisan, pa je stoga i on izostavljen. Slijedeći pak lokaliteti bit će naknadno ispitani, kao npr.: Prkos i Srdinac kod Novigrada Kozarevac – gradina.

1. POLJAN – GRAD

Javorowcz
15. st.
Smještaj

Lokalitet na kom se nekad nalazio Poljan-grad omeđuje Rasadnik »Podravke«, Paligačev mlin, Srdičev mlin, oba se nalaze na obližnjem potoku Komarnici, zatim dolina Komarnice s juga i brijeg Velebit sa sjevera.

Oko 1910. god. vlasnikom jedne oveće parcele, smještene na samom rubu doline kojom teče Komarnica, postao je Rade Milovanović (r. 1886. god. u Plavšincu, sada sa stanom u Javorovcu). Prema njegovom se kazivanju tada na ovom mjestu nalazio polukružni »šamac« dubok oko 5–6 m kome su pokrajni rubovi dodirivali početak provalije. Susjedi, tada već starci (rođeni između 1810. i 1820. god.), pričali su mu da je ovdje u njihovoj mladosti još bio vidljiv cijeli kružni šamac, a u sredini mu se nalazio oniski također kružni humak. Taj se lokalitet tada zvao Poljan-grad. Međutim već oko 1840–50. god. južni su se dijelovi toga grada počeli urušivati u dolinu Komarnice, tako da je od cijelog tog objekta ostao samo polukružni dio sjevernog dijela šanca i manji dio humka. Milovanović je tada godinama navazio zemlju u taj šamac dok ga nije poravnao sa okolnim zemljištem i učinio sposobnim za obrađivanje. Prigodom oranja obično je na tom mjestu izoravao dijelove posuda crvenkaste, sive i crne boje. Isto tako mu je smetala i »stara cesta od šodera« koja se nalazila na sjevernom rubu njegove oranice, a nedaleko od današnje asfaltne ceste. Građena je bila od crvenkastog šljunka kome su dimenzije bile gotovo isključivo 7x5 cm dok joj je širina iznosila oko 10–12 m. Najvjerojatnije je da se ovdje radi o dijelu rimske ceste koja se odvajala od podravske magistrale kod groblja u Novigradu, a potom je preko Poljančana i Kapele prilazila Bjelovaru. Istodobno valja istaknuti da su rimske ceste u ovom kraju bile široke oko 6–8 m pa je ova vjerojatno postala šira raskapanjem.

Ime i prošlost

Razmatrajući pak značenje i porijeklo toponima Poljan-grad svakako se mora odbaciti mogućnost da on potječe od naše imenice »polje« u značenju oranica, njiva, zemljište i sl., kao što ne dolazi u obzir ni latinski izraz »ager« ni njemački »der Acker«.

Da bismo se približili istini, valja posegnuti za podacima iz povijesti starih Slavena. Naime još za velike seobe naroda (375. g.) kao i za provale Avara u Rusiju (6. st.) vjerojatno su u dravsko-savsko međurječje prebjegli brojni dijelovi starih slavenskih naroda kao npr. Budini, Derevljani, Duljebi, Kazari, Poljani, Severjani itd. O njima piše i ruski ljetopisac Nestor (+ 1116. god.) u 9. glavi svog ljetopisa:

»I zvjehu v mirě Poljane, Derevljane i Sever i Radimići i Vjatici i Hrovate.«

Od tih su etikona do danas ostali u nas nazivi brojnih patronima, a među njima i oni koji su izvedeni od imena Poljan kao npr. Polanus (Zadar 1272. g.), Poljan, Poljanac, Poljanščaković (Cerovica 1534. g.), Poljančić, Poljanec, Poljančić itd.

Od mnogih toponima navedimo samo nekoliko njih kao npr: Poljan (Perušić), Poljana (Cres, Zadar, Gračac, D. Lapac, Delnice, Vojnić, Petrinja, Sisak, Vrbovec (1669. god.), Križevci, Ludbreg, Varaždin, Klanjec itd.), Poljančani (Bjelovar), Poljani (Grubišno Polje), Poljanika (odnosno Polonka iz 1300. god.) kod Zabna itd.

Posebno valja napomenuti da su u 13. st. u porječju Vrbasa, Une, Korane i Gline postojale županije poljanska (Polhana) i psetska (Pezet). Sjedište im je bilo u gradu Bišću – Bihaću u kome 1266. god. župan Dionizije posebnom poveljom dosuđuje samostanu topuskom (Toplica) neke vode – potoke koje su prisvojili žitelji poljanski. U povelji se između ostalih spominju Matheus opat od Toplice, Slavec sudac poljanski itd.

Međutim o Poljan-gradu kod Novigrada do sada nema podataka. Da li je taj grad porušen već za provale Mađara u Hrvatsku pod kraljevima Ladislavom i Kolomanom, ili je stradao za turskih provala u Podravinu, ostaje za sada nepoznato.

Rekognoširanja:

25. VII 1980. god. Rade Milovanović
Miodrag Milčić, dr
Zvonko Lovrenčević

30. VIII 1980. god. Rade Milovanović
Miodrag Milčić, dr
Dubravka Maršić, stud.
Zvonko Lovrenčević

IZVORI

0Cod. diplomaticus IV, No. 514, p. 597, 1255. god.
Bösendorfer: Crnice iz slavonske povijesti, Osijek 1910., str 73.
Ivić: Migracije Srba u Slavoniju, Srpska kralj. akademija, Subotica 1926.
Sabljar: Miestopisni rječnik, Zagreb 1886. god. str 179. i 184.
Lopašić: Hrvatski urbari, - Zagreb, 1894. g. str. 410, za selo Poljana, iz 1669. god. (pokraj Vrbovca).
Z. Marković: Nekoliko arheoloških bilježaka iz sjeverozapadne Hrvatske, Muzejski vjesnik 5, Varaždin 1982.

2. CAMARNIZA (1201. god.)
KAMARCHA (1229. god.), CAMARCHA (1242)
KOMARNICA - NOVIGRAD PODRAVSKI

Smještaj

Na južnom kraju Novigrada nalazi se neobična zemljišna formacija: potok Komarnica protječe kroz gotovo posve kružnu dolinu da bi tek na njezinom sjevernom kraju pronašao put prema Dravi. U sredini te doline, nedaleko mlina Bože Pavetića, nastao je tako pravi otok na čijem se vrhu, prema legendi, nalazio stari župski grad Komarnica. Od njega nije ništa preostalo, osim nekoliko opeka koje su se veličinom razlikovale od današnjih, bile su nešto većeg formata, a uz to je spomenuti Pavetić ovdje zapazio krotine srednjovjekovnog posuda i ljudskih kostiju, nekoliko vršaka strelica i ništa više. Koliko god su ti tragovi oskudni, ipak nam svjedoče da je tu doista bila srednjovjekovna utvrda na kakve se često nailazi u Bilogori i Podravini. Naime, gornja joj ploha ima oblik gotovo pravilnog kruga s promjerom od oko 67 m, a visina iznad razine potoka iznosi joj 5 - 6 m. Nekada je vjerojatno bila okružena sa tri obrambena jarka od kojih je danas vidljiv samo jedan. Po tom njezinom obliku i namjeni moglo bi se pretpostaviti da je kao župski grad postojala već u 10. ili 11. stoljeću.

Ime i prošlost

Sudeći prema slogu KOM koji označuje jedno od starohrvatskih plemena, zatim prema nastavku AR koji je vrlo čest među patronima i toponimima Bliskog istoka, daje se zaključiti da i plemenski naziv KOMAR potječe iz tog područja. Novija istraživanja doista pokazuju da su neka hrvatska plemena još u vrijeme Aleksandra Makedonskog boravila u sjevernim predjelima Irana koji se prostire između jezera Van i južnog dijela Turanske nizine, odnosno Korasama. Pred njegovom su se vojskom vjerojatno i Hrvati, kao i drugi manji narodi, povukli na sjever u Rusiju, i to dijelom pored Kaspijskog i Crnog mora, a dijelom kroz Turansku nizinu i »vrata naroda«. ² Odatle su brojna hrvatska plemena u 6. i 7. st. krenula na jug da bi preko Dunava, a potom i Drave, stigla do Jadranskog mora i ovdje našla novu domovinu. Društveno im je uređenje tada vjerojatno bilo slično onom u pradomovini.

Među najstarijim dokumentima u kojima se govori o postojanju starohrvatske župe Komarnica valja istaknuti povelju što ju je 1201. god. ³ izdao Emerik, kralj ugarski i hrvatski, prigodom, određivanja međa zagrebačke biskupije. U njoj se ističe pasus:

- Item in Camarniza prima meta est terrae versus occidentem... itd. U ispravi iz 1229. god. ⁴ spominje se potok Kamarcha i uz njega zemlje kojima su bili vlasnici Pavao i Gregor, sinovi Ilije, a uz njih i župan Garnannus. U ostalim dokumentima koji potječu iz tih godina često se, kao npr. i 1242. god. ⁵ spominje i Petko, sin Vučka (Wlch) de genere Kamarcha, koji je kao »homo regius«, tj. kraljevski izaslanik, prisustvovao provedbi kupoprodajnih ugovora. O posjedu »Komor« govori i 1256. god. ⁶ U to se vrijeme moralo biskupiji plaćati porez, tzv. desetina, no komarnički su plemići Farkaš, sin Tolimira, kao i Stepan, sin Beluša, i dr. odbili da to učine pa su u 1267. godine na neko vrijeme izopćeni iz crkve. Godinu dana kasnije spominju se i mlinovi na Komarnici koje je posjedovao župan Ilija. ⁷

U to vrijeme tj. 1316. godine u Komarnici već postoji i crkva »Ecclesia beate virginis de Kamarcha« koja je navedena i u popisu župa iz 1334. godine sa crkvom Svetog Ladislava. Međutim 1351. godine ⁸ u jednoj se ispravi spominje komarnički plemić Georgije, sin Fyacha, koji je prodao svoj posjed što se nalazio pored ceste zvane »cesta kralja Kolomana«. Ta je cesta vodila od Koprivnice do Jagnjedovca i dalje prema Rovišću. Valja istaknuti da su u Jagnjedovcu još oko 1930. godine postojali potomci stare plemićke obitelji Figač.

U prvoj polovini XIV st. ukinute su stare plemenske župe pa se i komarnička župa oko 1367. godine pretvara u distrikt odnosno kotar. ⁹

Unedaleko pak Strezi, danas je to Paulin Kloštar, gotovo u isto vrijeme podigli su pavlini svoj samostan pa se u njihovom urbaru iz 1477. godine kao jedan od dobročinitelja samostana spominje preminuli plemić Nikola de Kamarcha sa svojom udovom. ¹⁰

U popisu župa iz 1501. godine navodi se i »Plebani B. Virginis in Kamarcha«, a 1530. godine ¹¹ u povjerenstvu za uvod plemića Budora u posjed Imanja, koja mu je darovao kralj Ivan Zapolja, nalazi se i Nikola de Kamarcha.

1532. vraća se preko Hrvatske sultan Sulejman s neuspjele vojne na Beč. ¹² Dravu je prešao kod Maribora te je 23. listopada stigao u Vinicu kod Varaždina. Nedaleko Ludbrega sultan podijeli vojsku na dva dijela: jedan je dio sam poveo preko Koprivnice i Podravine, a drugi je vodio veliki vezir Ibrahim preko Križevaca u Posavinu. Tada je odvedeno u roblje mnoštvo naših ljudi, razorene su i brojne manje tvrđave pa je tada vjerojatno propala i Komarnica. Otada se to mjesto i njegovi stanovnici rijetko spominju. Istaknimo još samo da 1544. godine službu pri kaptolu zagrebačkom »Anthonius archidiaconus de Kamarcha«. ¹³

Ovim zbivanjima završava srednjovjekovna povijest Komarnice. U novi je vijek ušla potpuno uništena. Nešto je stanovništva vjerojatno preostalo u okolnim šumama, živući u strepnji za goli život.

Hrvatska je pak uporno nastavila borbu s Turcima pa se već polovinom 16. st. uspješno otklanjaju provale Turaka u srednju Podravinu. Tako su npr. između ostalih 1576. godine odbijene njihove navale na Đurđevac i Varaždin ¹⁴, na Koprivnicu u Topolovac 1579, a potom i na Đurđevac iste godine.

1580. godine popunjena je posada u Koprivnici pa broji 435 haramija, 126 njemačkih pješaka, 100 husara i 100 njem. konjanika. ¹⁵ Iste je godine nešto popravljena tvrđava u Novigradu te je u nju smješteno 50 vojnika. Toj je maloj posadi već 1582. god. zaprijetila velika opasnost kad je Skenderbeg pošao iz Požege da osvoji Novigrad i Drnje. Međutim, kod Kloštra Podravskog zaustavio ga je i potukao knez Juraj Zrinski. Isto je tako stradao 1586. god. i požeški beg kad je provalio u kraj izemudo Đurđevca i Novigrada. ¹⁶ Godine 1603. brojne skupine Tatara prešle su Dravu. Bilo ih je oko 16.000 te su počeli četovati po Podravini. ¹⁷ Ugrozili su i Varaždin, ali ga je spasio ban Ivan Drašković. Kad su pak Tataari konačno razbijeni kod Križevaca i Gušćerovca, povukli su se u Medimurje. Iste godine, 17. kolovoza, odlučio je hrvatski sabor da podigne utvrdu u Virju i da se popravi tvrđava u Novigradu. U tu svrhu su 5. srpnja 1604. god. određeni i potrebni radnici te sredstva. ¹⁸

Međutim, 20. listopada 1606. godine započeli su pregovori između cara Rudolfa i sultana Ahmeta I, a već 11. studenoga zaključen je mir na 20 godina. Uskoro je pak kraljem Austrije, Ugarske i Hrvatske postao Matija, brat cara Rudolfa, te se krunio 19.XI 1608. godine. Obranu Hrvatske od Turaka preuzeo je nadvojvoda Ferdinand. Kako Matija nije mogao rati bolesti upravljati kraljevino, proglašen je 15. svibnja 1618. godine za kralja nadvojvoda Ferdinand.

U jesen 1628. godine provalile su u Podravinu manje skupine Turaka te su odvele u ropstvo mnoštvo ljudi, naročito iz okolice Novigrada, Virja, Plavinska i drugih sela. ¹⁹ Radi opće nesigurnosti moralo se konačno pristupiti opsežnijim popravcima kaštela u Đurđevcu i Virju. Spomenute je godine u Hrvatskoj vladala teška suša, žitarice su vrlo slabo urodile, pa je u proljeće 1629. godine ovdje zavladala strašna glad.

U okolicu Virja i Novigrada 1633. godine provalilo je oko 500 Turaka, ali ih je ovdje dočekao general Juraj Schwärzenberg i potpuno razbio. ²⁰

Budući da su se turske pljačkaške čete znale i potajno došuljati do kojeg sela u Podravini, to je gotovo u svakom većem mjestu bio postavljen top kojim se javljao dolazak Turaka. Kad bi npr. krenuli Turci iz Virovitice prema Koprivnici, odmah bi se to dojavilo u Đurđevac i tu bi opalio top u znak uzbune. Ponegdje se to činilo i mužarima.

Da bi se pak stanovništvo Komarnice nekako zaštitilo od tih iznenadnih napada, krajiška je uprava dala 1638. godine podići utvrdu u kojoj je bila stalna vojnička posada. ²¹ O tome iste godine piše Matija Sumer, koprivnički i komarnički župnik, zagrebačkom biskupu Benku Vinokoviću sljedeće: »Tamo je kaštel okružen grabama koje vodom puni rijeka Komarnica. Ista rijeka teče i oko same tvrđave.«

Oko 1652. godine povećava se broj stanovnika u Komarnici pa se u blizini tvrđe osniva novo naselje. ²² Već godinu dana kasnije osnovana je tu i župa ²³, a kao župnik spominje se 1654. godine Stjepan Pošić. ²⁴

U to je vrijeme mjestom i bližom okolnom upravljao odbor u kome se nalazio vojvoda Mijo Trombetašić, barjaktar Nikola Sestanić, desetnik Matija Mikulić i drugi. Svršetkom pak 17. stoljeća prevladava za ovo mjesto naziv Novigrad, a staro se ime Komarnica sačuvalo samo u nazivu potoka. ²⁵

IZVORI

1. Črnić dr Ivan: Popa Dukljanina ljetopis - Kraljevica 1874, str. 39.

2. Schematismus cleri za 1900. god, str. 102. (»erecta ab immemoriali«)
 3. Cod. dipl. III No. 8, p. 9, 1201. godine.
 4. Cod. dipl. III 280, 314, 1229. godine.
 5. Cod. dipl. IV 153, 170, 1242. godine.
 6. Cod. dipl. V 555, 22, 1256. godine.
 7. Cod. dipl. V 947, 482, 1268. godine.
 8. Cod. dipl. XII 39, 47, 1351. godine.
 9. Cod. dipl. XIV 58, 97, 1367. godine.
 10. Tkalčić Ivan: Urbar bivšeg hrvatskog pavlinskog samostana u Strezi. – Vjesnik zem. arhiva za 1903. godinu str. 217-18.
 11. Monumenta habsburgica, I p. 357. – 26.VI 1530. godine.
 12. Horvat dr. Rudolf: Povijest Hrvatske, I, str. 225 za 1532. godinu.
 13. Mon. habs. III p. 197, za 1544. godinu.
 14. Horvat: ibid, str. 257, za 1576. godinu.
 15. Horvat: ibid, str. 266, za 1580. godinu.
 16. Horvat: ibid, str. 273, za 1586. godinu.
 17. Horvat: ibid, str. 296, za 1603. godinu.
 18. Horvat: ibid, str. 300, za 1604. godinu.
 19. Horvat: ibid, str. 362, za 1628.-9 godinu.
 20. Horvat: ibid, str. 383, za 1633. godinu.
 21. Magjer: Časti i dobru zavičaja, str. 109, za 1638. godinu.
 22. Magjer: Časti i dobru zavičaja, str. 111, za 1652. godinu.
 23. Magjer: Časti i dobru zavičaja, str. 115, za 1653. godinu.
 24. Magjer: Časti i dobru zavičaja, str. 114, za 1654. godinu.
 25. Magjer: Časti i dobru zavičaja, str. 102, za 1698. godinu.
- Regoknosćiranj, kazivači i vodiči: Pavetić Božo (1909-1983), Novigrad Podravski
Matunčić Mara, r. Liganau (r. 1907), Novigrad Podravski
Matunčić Ivan i Juraj, Novigrad Podravski
Gerić Božidar, prof. – arheolog

3. ZDELA

Esdela, Zdelja
1154 – 1163. godine
Miholjanec

Smještaj

Zdela, današnji Miholjanec, ubraja se među najstarija mjesta Bilogore i Podravine. Smješteno je uz sednji tijek potoka Zdele, odnosno između sela Zdelice i Virja.

U 12. stoljeću bilo je to jedno od glavnih sjedišta templara u sjevero-zapadnoj Hrvatskoj. Ovdje su imali svoju utvrdu sa samostanom, odnosno manastirom i crkvu. Međutim, ako se želi točnije odrediti gdje se nalazio koji od tih objekata, nailazi se na znatne poteškoće. Naime, kad je u ovim krajevima vladao ban Borić (1154-1163)¹, poklonio im je spomenuti posjed koji se nalazio uz istoimeni potok, ali danas u Miholjancu postoje tri lokaliteta na koje bi se mogao odnositi spomenuti podatak i to:

1. Zidanica – predjel na području tzv. Gradišća odnosno »Pod kloštroš«, ili »na Podkloštranu« koji se nalaze u blizini spomenute Zidanice.
2. Manastir, tj. predjel koji je smješten na brijegu između župne crkve i kote 210, te
3. osamljeni i bezimni brežuljak što postoji u livadi pored potoka Zdele. Ta se livada pak prostire između predjela Ledine i Fancevog mlina (kota 144). Ova uzvisina do sada nije podvrgnuta sistematskom istraživanju iako su pojedini istraživači, kao npr. prof. Ivica Tišljar, ovdje našli vrlo zanimljive primjerke keramike. Dimenzije su joj ove: visina: 6 – 7, košina prema tlu livade na sjevernom kraju iznosi oko 55°. Nekadašnja gornja ravan nakon dugogodišnjeg oranja i kopanja skraćena je na vodoravnu platformu veličine cca 40x30 m dok se preostali dio stare utvrde blago spušta u smjeru JI te je redovito obrađivan.

Podaci iz prošlosti

Unatoč brojnih podataka kao i nalaza na terenu za sada se još nije moglo utvrditi što se zapravo nalazilo na svakom od ta tri, naprije spomenuta, lokaliteta.

Templarski se samostan sa crkvom sv. Mihajla vjerojatno nalazio na brijegu Maistiru² još 1201. i 1209. godine sudeći prema brojnim nalazima opeka i dijelova posuda što su ovdje zapaženi još u prošlom stoljeću. Međutim, Templari su ovdje 1242. godine svi izginali u borbi sa Tatarima.⁴ Otvorenim dakle ostaje pitanje njihovih nasljednika jer su Tatari sigurno razvalili i samostan i crkvu. Što je pak bilo na Zidanici koja ima pravokutan oblik, ali se na njoj nalazi i mnoštvo rimske pa i srednjovjekovne keramike.

Preostaje još samo gradina pored Zdelje na Ledinama. Ona se nalazila nedaleko »stare ceste«. Na Zdelji je vjerojatno bio i most pa se možda na nju i odnose podaci iz povelje od 1270. godine.⁵ Naime, tada je kralj Stjepan V poklonio podsjed »Praudaulz« (Prodavčić Filipu, nadbiskupu ostrogonskom, i bratu mu Tomi. Dio mede toga imanja dodirivao je i mede Zdele, kako vidimo iz sljedećeg citata: »... ubi est meta terra que ex parte fillorum Thome venit ad orientem ex altera... venit ad Cruciferos de Zdele.«

Potom je papa Kliment V svojim bulom od 6.V 1312. godine ukinuo red Templara.⁶ Njihova je imanja preuzeo red Hospitalovaca sv. Ivana, a ti su imali i naziv Križari, Križnici itd. Međutim, crkva Sv. Mihaela još se spominje u popisu iz 1334. godine.⁷

U to je pak vrijeme Stjepan, sin bana Mikca, želio zaokružiti svoje posjede pa je predložio redu Križara da im za njihov posjed Zdelu dade svoje imanje u Glogovnici (Gigoncha) u križevačkoj županiji. Zamjena je odobrena te ju je proveo izaslanik reda, brat Boudonus Cornuti 20. januara 1358. godine.⁸

Iza tih zbivanja manjkaju nam vijesti o daljnjoj sudbini toga mjesta sve do 1527. god. kad mu postaje vlasnikom Stefan Škiljanović koji ga je dobio na poklon od kralja Ferdinanda.⁹

Potom 1638. god. obavješuje koprivnički župnik Matija Sumer zagrebačkog biskupa Benka Vinkovića o stanju krajiških mjesta u Podravini. Govoreći o crkvi sv. Mihajla u Zdelji ističe da je ona na brijegu i da joj se još uvijek zapažaju tragovi.¹⁰ Otvorenim ostaje pitanje da li su to bili tragovi templarske utvrde ili i crkve.

Posebno valja istaknuti ugovor, ili urbar, sačinjen između župnika u Miholjancu i njegovih vjernika. Sastavljen je 1676. god. i to na hrvatskom jeziku što je za ono doba bila prava rijetkost.¹¹ Njime su precizno određene dužnosti župljana prema crkvi i svome župniku. Vrijedio je za sela Miholjanec, Hampovicu, Babetok, Zdeljice i Jabučare (danas Jabučata). U zaključku je istaknuto:

»Ovaj je ugovor načinjen pred poštomom gospodom: Matijom Corba (ta obitelj još postoji u Bjelovaru), vojvodom virovskim (Vojvoda virenski) i Andrijom Hemanom, vojvodom komarničkim.«

Istaknimo još samo da je jedan Miholjančan imenom »Pavel Szopar« sudjelovao u poznatoj »severinskoj bunji« iz 1755. god.¹²

Miholjanec 1829. god. ima 96 domova i 592 stanovnika¹³ dok je 1866. god., prema Sabljaru, imao 64 kuće i 714 stanovnika.¹⁴ Ovaj autor ističe da to mjesto »ima vrelo glasovite studene vode nazvano Fratrovzdenac«.

Regoknosćiranj:

Ivan, Franca i Nada Vukres te
Zvonko Lovrenčević 1975. god.

Goran Jakovljević te
Zvonko Lovrenčević 1982. god.

Napomene

Prema iskazima starijih stanovnika Miholjanca ima ovdje još nekoliko lokaliteta na kojima se može zapaziti nešto starina kao npr.: Belevine – brijeg nad Maistrom (spomen na Boga Bele – belem-nup). Srdevka – Topla zemlja, na kojoj zimi ima vrlo malo ili uopće nema snijega.

Ovdje su nekad bile grobnice ograđene opekama, iskapali su se kosturi velikih kostiju i jakih čeljusti te opeke 30x15 cm. Ključice – oranice na kojima se izoravaju razne keramičke figurice i kugle od kamena.

Zidanica – tu je bila crkva ali i velike opeke cca 50x70, v – 8 cm (te su opeke po dimenzijama slične tegulama).

Majstir je bio tamo gdje je sada Baruškinova klet. Stare knjige, rukom pisane na pergamentu, čuvala se su dugo u obitelji Vukres, ali jedna žena iz te obitelji bojala se da su u njima neke coprije pa ih je spalila i pepeo zakopala.

PODACI

1. Vlašiček Ivanko: Miholjanci (Zdelja) – Zagreb, 1923. god. str. 1–2.
2. Cod. dipl. III No 8, p. 9 1201. god.
3. Cod. dipl. III No 74, p. 84 1209.
4. Horvat dr. R. Povijest Hrvatske str. 84, za 1242. god.
5. Cod. dipl. V, No 16, p. 564, 1270. god.
6. Vlašiček, ibid str. 4 za 1312. god.
7. Buturac dr. Josip: Popis župa zagreb. biskupije za 1334. god. str. 434.
8. Cod. dipl. XII, No. 343, p. 448, 1358. god.
9. Grujić: Spomenica pakračke eparhije, str. 11 za 1527. god.
10. Lopašić: Spomenici hrvatske krajine, II, p. 200 (dano u Koprivnici) 1634 (bilješka o izvještaju župnika Sumera)
11. Vlašiček: Ibid str. 13, za Urbar (ugovor između župljana i župnika) od 14. XI 1676. god. (u originalu str. 26)
12. Ivančan Ljudevit: Istraga o severinskoj bunji iz 1755. god. Viesnik zem. arhiva za 1903. god. str. 73–74.
13. Nagy Ludovic: Notitiae politico-geographico partium regno Hungariae adnexarum seu Slavoniae, Croatiae etc, Budae 1829. god.
14. Sabljari Vinko: Miestopisni rječnik, kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, Zgb, 1866. god.

4. PREDEUYCH - PRODAWICZ VIRJE

Smještaj

Današnje je Virje podignuto na srednjem tijeku rječice Zdele koja proljeće širokom podravskom ravnicom što se pruža od onih bilogorskih brežuljaka pa sve do Drave.

Taj je kraj bio naseljen od pradavnih vremena. Dokazuju nam to iskopine iz neolitičkog, rimskog i srednjovjekovnog razdoblja.

Međutim, noviju povijest Virja moguće je pratiti tek od 12. st. kad se u ovom kraju formirala velika komarnička župa kojoj je sjedište bilo u Komarnici, danas je to Novigrad. Rani pak feudalizam, što se u nas proširio već za prvih hrvatsko ugarskih vladara, uvjetovao je podizanje utvrđenih gradova i kula. Obično su ih gradili nedaleko župskih gradova.

U Virju, koje se tada nazivalo »Predeuich«, vjerojatno je imao sjedište i područni župan, odakle je vršio upravnu i sudsku vlast.

Tragovi starog grada Predavića, kasnijeg Prodavića, danas su još vidljivi na predjelu Gradišće udaljenom od župne crkve kojih 400-500 m, u smjeru sjevera. Ovdje je omeđen kućnim brojevima 6, 4 i 2, zatim u kućama na Trgu Oslobođenja pod brojevima 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 27 i 28 te kućama u Kolodvorskoj ulici br. 1, 2 i 3. Sa sjeverne strane nalaze se vrtovi i potocić koji protječe kroz ostatke gradskog obrambenog jarka. Samo gradišće bilo je približno kružnog oblika s promjerom od oko 100 m. Bilo je nekada branjeno sa tri kružna opkopa od kojih je jedan bio još vidljiv do pred tridesetak godina na zemljištu obitelji Šignjar. Na njihovom se pak vrtu još i danas iskapaju dijelovi srednjovjekovnog posuda i opeka. Jedna od njih nađena je neoštećena, vjerojatno potječe sa stare gotičke crkve ili dvorca sudeći po njezinom neobičnom obliku. Postoje dakako i legende o podzemnim hodnicima, katakombama, bitkama itd.

Prošlost

U starohrvatskoj plemenskoj župi Komarnici (Camarcha) jedan je od važnijih gradova bio Predeuych - današnje Virje. Tome su mjestu kraljevski i kaptolski pisari često puta mijenjali samoglasnik u prvom slogu. Najprije je glasio Pred - kao u naprijed spomenutom Predeuychu, zatim Prad - Pradaulz, pa Prod u Prodavižu itd. Uzgred napomenimo da je korijen Pred bio poznat i u nekih patronima pa i toponima u staroj Dalmaciji. Tako se npr. Predanus de Dragannus, knez omiški, spominje 1239. god.¹, a Pasque Johannis de Prede bio je 1251. god.² sudac u Dubrovniku. Današnje Virje nosi 1264. god.³ naziv Predeuych. Doznajemo to iz povelje kojom je kralj Bela darovao Simonu, sinu Salamonovu, taj posjed. Drugi dio tog imanja kralj Bela je poklonio Tomi, sinu župana Joakima de genere Churla. Tu je zemlju do tada posjedovao Corradus de Treun od 1244. god. Posebno valja istaknuti da se u darovnici, koja je izdana u tu svrhu 1267. god.⁴, ta zemlja naziva »Praudaulz«. Nalazila se »in ducatu Sclavoniæ iuxta Drawam«.

1270. god.⁵ potvrđuje kralj Stjepan naprijed spomenutom Simonu darovnicu svog oca Bele na isti posjed koji se sada naziva »Predeuch«. Otvorenim ostaje pitanje da li su za ove promjene u pisanju toga toponima odgovorni samo kraljevski pisari. Istaknimo još samo da je i Ladislav, kralj ugarski i hrvatski, 1273. god.⁶ potvrdio istomu Simonu pravo na taj posjed koji se ovaj put piše kao »Predeuech«.

Zatim je 1316. god.⁷ uslijedila dioba nekih komarničkih zemalja pa je po odredbi Bekea župana križevačkog, započelo novo određivanje međa. Tako je npr. jedan dio međe tekao između vinograda kneza Jakoba i vinograda prodavičkih građana - »... castrensiem de Praudaulz« te je potom izlazilo na rimsku cestu »ad mangnam viam«.

Ovaj nam dokument istodobno svjedoči da je Virje tada već imalo neku vrst samouprave, dakle nije u cijelosti bilo podvrgnuto jurisdikciji komarničke župe.

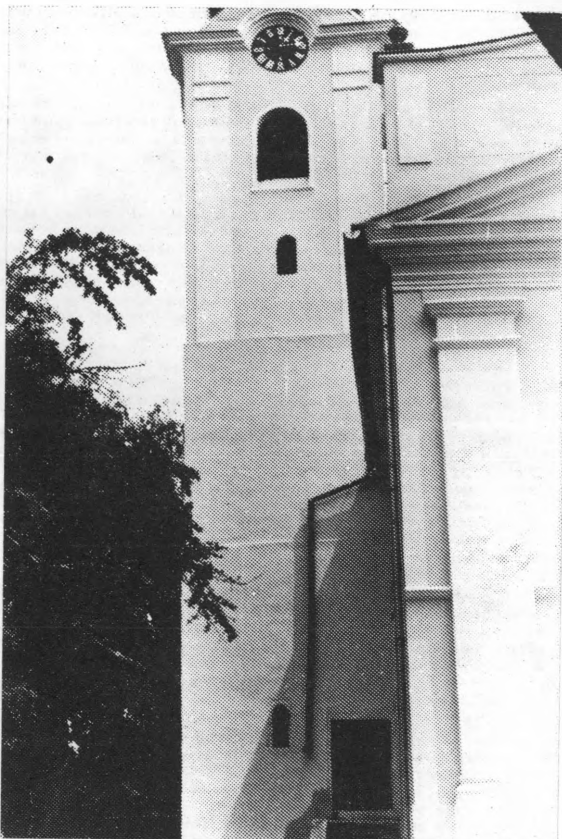
Godine 1325.⁸ kralj je imenovao »banom čitave Slavonije« velika Mikca, porijeklom Rusina iz sjeverne Ugarske. Tim je povodom kralj izdao i prolgas kojim je pozvao sve narode svoje države da mu se pokoravaju. Od tada banu Mikcu pripadaju gradovi Koprivnica i Prodavić - današnje Virje.

U to vrijeme u Prodaviću već postoji i crkva, kako se to zapaža iz popisa crkava iz 1334. god.⁹ U njemu stoji doslovno:

»26. Ecl. S. Martini de Prodaulz« - Gdje se pak ta crkva nalazila još nije određeno. Ipak je najvjerojatnije da se nalazila na naprijed spomenutoj gradini i to na zemljištu obitelji Šignjar gdje je nađena i opeka gotičkog prozora.

Vrijedno je istaknuti i jednu povelju koju je 1341. god.¹⁰ izdao ban Mikac. Prije diobe svojih posjeda na svoje sinove Stjepana, Nikolu, Akusa, Ladislava i Loranda, ban je posebno poklonio Lorandu grad Wyuar tj. Novigrad Podravski sa ostalim pripadajućim mu zemljama. Taj je dokument izdan u Prodaviću: »Datum in Prodaulz, in dominica circumdederunt, anno domini M^oCCC^o XLmo primo.« Uzgred napomenimo da je ban Mikac umro dvije godine kasnije.

Zatim je 1366. god.¹¹ povedena parnica između sinova Jakoba de Kamarcha i Stjepana, sina bana Mikca, zbog imanja »Prodawycze, Molua (Molve) et Kamarchas«. Tom se prigodom opet spominje »magna via« koja vodi u Komarnicu. Slična se rasprava vodila 1378. god.¹² u Čazmi gdje su se Imbor Ivanov od Olivrh, magister Akus,

sin Stjepana od Proedanica (»de Prodanycz«), i Dominik, sin Stjepana de Kamarcha, nagodili oko dijela posjeda Olivrh. Potomci bana Mikca sada, tj. 1395. god.¹³, nose predikat »Vrag od Prodavića«. Iste je godine Stjepan Prodavić došao u sukob s kraljem Sigismundom koji ga je opsjedao u Đurđevcu, no Prodavić je sretno utekao.¹⁴

U prvoj polovini 15. st. veliku su vlast u Hrvatskoj imala braća Talovci: Matko, Petar, Franko i Ivan. Od njih je Matko imao znatne posjede u našim krajevima, a između ostalih bio je 1435. god. gospodar Prodavića i Đurđevca.¹⁵

Međutim, Turci su u to vrijeme počeli sve više provaljivati u Hrvatsku. Zbog te opasnosti morali su plemići utvrđivati svoje gradove, a i sam kralj Matija poduzimao je opsežne mjere za obranu kraljevstva. U tu je svrhu imenovao 1473. god.¹⁶ i novoga bana za Slavoniju. Bio je to Ivan Ernušt. Porijeklom je bio iz Švedske, a već 1470. god., kao kraljev blagajnik, postao je vlasnikom Medimurja sa gradom Čakovcem po kojem je dobio i pridjev »de Chakathurn«. On i njegov brat Zigmund Čakovečki, koji je bio i biskup Pečuha, zadobili su potom u Hrvatskoj i druga imanja te između ostalih i Koprivnicu (1458)¹⁷, a u isto vrijeme i Prodavić.

U to je doba stara zemljana utvrda u Prodaviću postala već dosta nestignurnom za daljnji boravak i obranu stanovništva, jer nije mogla odolijevati ni novom oružju ni novoj strategiji tadašnjih napadača. Iz tih su razloga, čini se, odlučili Ernušti da u njezinoj blizini, nedaleko rimske ceste, podignu novu, suvremenu tvrđavu - kaštel. Gradnjom se vjerojatno započelo nakon imenovanja Ivana Ernušta za bana. Ta je tvrđava imala oblik pravokutnika veličine cca 40x30 m. Od nje se sačuvalo samo sjeverni dio zida dugog oko 12 m, a visokog oko 7 - 8 m. Uz njega je sa sjeverne strane bila podignuta isto tako pravokutna kula građena od opeke i kamena. To je sve bilo vezano vrlo tvrdom vapnenom žbukom. Visina joj, ne računajući kasnije

prigradeni barokni vrh, iznosi oko 12 m. Zapadna je stijena pri dnu duga 480 cm, a u sredini i pri dnu ima po jedan gotički prozorčić. Na njima se vidi da su u gotički stil pregrađeni iz jednog drugog vjerojatno romančkog ili i renesansnog stila. U prizemlju se nalazi i ulaz u toranj.

Slični gotički prozorčići nalaze se i na sjevernoj i istočnoj strani te kule. Cijela je ta tvrđava bila branjena još i sa četverostranim jarcom širokim 8-10 m. Nije dakako isključeno da se između tog jarka i tvrđave nalazio još kakav bedem, palisade i sl. To bi se moglo utvrditi samo posebnim iskapanjem.

Uspoređujući pak ovaj toranj sa račanskim, kroz koji u gornju prostoriju za stanovanje vode spiralne stepenice od klesanog kamena, valjalo bi pretpostaviti da je i prodavički toranj morao imati stepenice za ulazak u kakvu gornju prostoriju, stražarnicu i sl. Kako se pak danas od ulaza pa do zvonova ovdje vide samo natrule ljestve od dasaka, trebalo bi pretpostaviti da su prigodom montiranja zvonova uklonjeni pređašnji podovi i stepenice od kamena, opeke, grede i sl. U svakom slučaju, ovaj objekt zaslužuje potanko proučavanje i posebnu pažnju pri održavanju.

Nekako u vrijeme gradnje toga kaštela Turci su iznenada provalili u Podravinu i doprli sve do Koprivnice. Kaštel u Prodaviću su vjerojatno mimoišli jer se spominje kao vlasništvo porodice Ernušt sve do 1494. god. Nekoliko godina kasnije Ivan Ernušt (II) i Juraj Kanizaj postaju hrvatski banovi. Ovu svoju odluku kralj je 12. siječnja 1508. god.¹⁸ javio gradskom poglavarstvu u Zagrebu. Oba ova bana sudjeluju još 1509.¹⁹ god. na vijećanju u Budimu na kom su se imale odrediti mjere za oslobođenje Dalmacije, no poslije se više ne spominju. Međutim sultan Sulejman se poslije opsade Beča vraća 1532. god.²⁰ u Tursku preko Podravine. Popalio je i rušio usput sve do čega je samo došao, a u ropstvo je odveo 50.000 ljudi. Da li je i Ernuštov grad stradao tom prigodom, nije poznato. U dokumentima se samo navodi da je stanovištvu pobješlo u Madersku.

Vlasnikom Prodavića poslije smrti Gašpara Ernušta 1541. god. postaje ban Petar Keglević²¹ no već 1546. god.²² predali su njegovi sinovi ovo mjesto bana Nikoli Zrinskom. Godine 1548²³ preuzima upravu Podravine Luka Sekelj koji u Koprivnicu, Prodavić i Đurđevac smješta posade. Već 1552. god.²⁴ Turci su ponovno ugrozili Prodavić iz kojeg je, kako je Sekelj javio, mnogo ljudi ponovno pobješlo u Madersku.

Oko 1557. god. Prodavić ima stalnu posadu od 10 haramija no u tadašnjim se dokumentima spominje kao BRODARISS.²⁵ Godine 1597. prelaze pak mnogi »Vlasi« u Rovinje te ovdje službuju kao granicari.²⁶ Za provala Tatara iz Maderske u Podravinu, što se zbilo 17. VIII 1603. god., odlučio je hrvatski sabor da ponovno podigne tvrđu u Virju »koje se prije zvalo Prodavić«.²⁷ Nešto kasnije, tj. 1621. god.,²⁸ četa je gradiških Turaka – pod Weissenthurmom odnosno Virjem – uhvatila petero granicara. Vodio ih je harambaša Grujica.

Nedugo zatim tj. 1638. god.²⁹ izvješćuje koprivnički župnik Matija Sumer zagrebačkog biskupa Vlahovića o stanju krajiških mjesta u Podravini. U odjeljku u kom govori o Virju stoji: »Sed fluvium Zdelia ambit castellum Virje.« Iza toga je 1648. god. grof Sigismund Trautsmendorff pregledao virovsku utvrdu koja sad nosi naziv »Weissenthurm« dok ju Mercator na svojoj karti bilježi kao »Prodavić«.

U to je već vrijeme minula opasnost od Turaka i narod se vraća u rodni kraj. Virje se ponovno izgrađuje no sad se novo naselje diže nedaleko stare kule uz koju se 1764. god.³⁰ prigraduje i nova crkva Sv. Martina, kako je to i naprijed navedeno. Istovremeno je uznapredovalo i školstvo. Najprije su otvorene njemačke škole u Virju i Đurđevcu 1759. god.,³¹ a zatim i trivijalna škola u Virju 1802. god. sa 65 polaznika.³²

Rekognosciranja

14. VI 1984. Zlatko Ištvan iz Novigrada
- Zvonko Lovrenčević iz Zagreba
18. VI 1984. Zvonko Lovrenčević iz Zagreba

PODACI

1. Codex diplomaticus IV, No. 73. p. 77, 1239. god.
2. Codex diplomaticus IV No. 394. p. 452, 1251.
3. Codex diplomaticus V No. 789, 294, 1264.
4. Codex diplomaticus V No. 905, 435, 1267.
5. Codex diplomaticus V No. 4. p. 545, 1270.
6. Codex diplomaticus VI, No. 23. p. 21, 1273.
7. Codex diplomaticus VIII, No. 349. p. 425, 1316.
8. Horvat dr. Rudolf: Povijest Hrvatske, I, 106, 1325.
9. Buturac dr. Josip: Popis župa zagreb. nadbiskupije, Kulturno poviesni zbornik Zagrebačke nadbiskupije za 1944. god., str. 434.
10. Codex diplomaticus X No. 422 p. 597, 1341.
11. Codex diplomaticus XIII No. 399 p. 583, 1366.
12. Codex diplomaticus XV No. 260 p. 353, 1378.
13. Bösendorfer dr. Josip: Critice iz slavenske povijesti str. 72, 1395. god.

14. Smičiklas: Povijest Hrvatske I dio, str. 460, 1395. god.
15. Horvat: Ibid, str. 153, za 1435. god.
16. Horvat: Ibid, str. 176, za 1473. god.
17. Bösendorfer: Critice itd, str. 72, za 1458. god.
18. Horvat: Ibid, str. 199, za 1508. god.
19. Horvat: Ibid, str. 201, za 1509. god.
20. Horvat: Ibid, str. 225, za 1532. god.
21. Horvat: Ibid, str. 232, za 1541. god.
22. Horvat: Ibid, str. 236, za 1546. god.
23. Horvat: Ibid, str. 237, za 1548. god.
24. Horvat: Ibid, str. 238, za 1552. god.
25. Lopašić: Spomenici itd, II, XXVI str 42, za 1577. god. (Brodariss)
26. Horvat: Ibid, str. 291, za 1597. god.
27. Horvat: Ibid, str. 298, za 1603. god.
28. Mađer: Časti i dobru zavičaja, str. 110, za 1621. god.
29. Lopašić: Spomenici Hrvatske krajine, II, p. 200, za 1638. god.
30. Prema natpisu na ploči iznad vrata crkve u Virju ...
31. Cuvaj: Povijest školstva, I dio, str. 422, za 1759. god.
32. Cuvaj: Povijest školstva, I dio, str. 783, za 1802. god.

5. THYBONINCZ

Sv. Ana

Smještaj

Na strmom brijegu (kota 172) više sela Sv. Ana (SZ od Đurđevca) nalaze se ostaci grada Thyboninca. Do glavnog brijega, na kom je bio izgrađen kaštel, prilazi se zavojitom stazom koja u selu počinje kod crkvice i kuće Antuna Miletića. Grad je bio podignut na gotovo posve pravokutnoj uzvisini, a pored nje se nalazi mala ravnica također pravokutnog oblika.

Pored toga humka, u nekoj vrsti zemunice, stanovala je neka Ljuba Pintar koja je obrađivala spomenuto zemljište. Prigodom kopanja često se nailazila na razne predmete. Tako je npr. oko 1935. god. našla pečatnjak sa natpisom: »Sigill. Antonii iudici«, nekoliko vrsa ka strelca, jedan dosta oštećen šljem (kacigu), bronzani svijećnjak itd. Sve pronađene predmete odnosila je u Bjelovar dr Rudolfu Wagneru koji je s njima popunjavao svoju arheološku i kulturno-umjetničku zbirku.

Poslije njegove smrti većina je tih predmeta prešla u ruke obitelji Nöthig. Na sreću, otisak pečata postoji u autorovoj zbirci.

Ime i prošlost

Ime Thyba ili Thybana vrlo je rijetko u to doba i u ovom kraju, te se za sada ne može etimološki objasniti. Kao prvi pak graditelj i vlasnik tog grada, uz ovog Thybana, spominje i njegov sin Stephan i to 1366. god. Naime, te godine vodila se među komarničkim plemićima rasprava o međama između pojedinih posjeda pa su o zaključcima izdavana i dokumenti. Posebno valja istaknuti da se u ispravi od 1. augusta 1366. god., kada su rješavani nastali sporovi, nalazi ime oca spomenutog plemića Stjepana – pisano kao »Thybana«, dakle u nominativu singulara.

U osudi bilogorskih plemića koja je izrečena u raspravi provedenoj 1481. god. još se spominje i Stephanus de Was de Thybonincz.

Za vrijeme rata između kralja Ferdinanda i Ivana Zapolje, čini se, da je taj Stjepan već bio mrtav te je njegov imetak pripao Zapolji. On ga je potom 1530. god. darovao susjednom plemiću Andriji Bwdrouch de Budrouch koji je mnogo štete pretrpio na posjedima i na kmetovima. Kako je Andrija bio vjeran pristaša Zapolje, to mu je grad razorila Ferdinandova vojska koju je vodio »Hauptman Caspar von Kharschan«. Napomenimo da je ime tog Stjepana pisano i kao »Stephanus Waskaych de Thybonincz«. Zatim su taj grad vjerojatno do kraja porušili Turci – možda poslije pada Virovitice 1552. god.

Oko 1639. god., ili možda i nešto kasnije, u osamljenoj dolini ispod grada podižu novo naselje, kako se priča, bjegunci. Ovdje su oni podigli i kapelicu sv. Ane koja se nalazi ucrtana i na jednoj zemljopisnoj karti iz tog doba.

PODACI

Najstarija rekognosciranja toga grada proveo je dr Božidar Wagner s autorom i to 1936. i 1938. god.

Daljnje istraživanje izvršeno je 20. II 1975. god. u kom su učestvovali Mirko Paurović, novinar iz Bjelovara, Mišo Neziba, Ljuba Pintar i Antun Miletić iz Sv. Ane, te Zvonko Lovrenčić.

IZVORI

- Cod. dipl. XIII No. 399. p. 559, 1366. god.
Sufflay: Osuda plemića križevačke i virovitičke županije, – Vjesnik zemaljskog arhiva, VIII, p. 156 – 164 za 1481. god.
Monumenta habsburgica: I – 357, za 1530. god.

6. SUSICHA – ZWZYCYA

Sošica
Đurdevac

Smještaj

Jugozapadno od Đurdevca, na raskršću cesta od kojih jedna vodi u Mičetinac a druga u Čepelovac, nalazio se u 14. st. grad Sušica sa crkvom sv. Ivana. Nalazio se sa sjeverne strane spomenutog raskršća. Čini se, da su obje ceste građene na jednom od nasipa, a od gradine dijeli ih još i danas dubok jarak. Još oko 1940. god. bio je ovdje vidljiv ugao zida debelog oko 100 cm, opeka iz XV st. te dosta keramike iste starosti. Već 1972. god. tu i tamo se našla samo koja opeka i nešto keramike, sve je ostalo uništeno. Ipak valja istaknuti da je 1964. god. novinar iz Đurdevca Andrija Turković zapazio ovdje jednu grobnicu s kosturom, a vlasnici su našli i kameni sarkofag, odnosno samo možda jednu ploču s napisom, što je sve Turković fotografirao. Za ploču se čini da je bila rimska.

Ime i prošlost

Porijeklo imena Sušica ili Sošice nije lako protumačiti. Ima jedna Sošica i u Žumberku i kod Slunja (Sabljar) pa bi se moglo pomisliti da je taj naziv potekao od zgrada koje su bile podignute na sohamu, sojama, tj. stupovima, ili njima možda samo branjene kao palisadama.

Ova se Sušica spominje u popisu crkava iz 1334. god. kao: ECCL. S. JOHANNIS DE SUSICHA. Međutim to je mjesto sa gradom 1341. god. u vlasti Ivana kastelana Samobora i njegovog brata Guda (Gudavca). Potom imamo o njoj zapis iz 1425. god. u kom je navedena kao: »ZWZYCYA cum leco veteris castris«. Prigodom obilaska međa njihovih posjeda spominje se i Stjepan, sin Jakoba kastelana od Sušice (Susicha). Među posljednjima vijestima o tom mjestu nalazimo ga navedenog u popisu župa iz 1501. god. kao »Plebana de ZWZYCYA.«

PODACI

Rekognosciranja: Zlata Perčulija, Vlado Zebec i Z. Lovrenčević, 1972.
Andrija Turković, 1964.
Zvonko Lovrenčević, 1972. te
Đuro Đeri
Zvonko Lovrenčević 1981. god.
Zvonko Lovrenčević i Andrija Turković

IZVORI

Bösendorfer: Critice iz slavonske povjesti, str. 257/27. za 1334, 1383, 1425. i 1501. god.
Cod. dip. X, No. 433, p. 614, 1341. god.
Cod. dipl. XI, No. 205, p. 269, 1346. za »Georgius de sub castro Susticha (?) (Nije unešeno radi nejasnog imena)

7. CHAPOUCH

Čepelovec – gradina

Smještaj

Stari grad Čepelovec nalazio se među bregovima južno od predjela Belevine i Ziberjan. Do njega se može doći i putem od crkve ili škole u Budrovcu. Smješten je na oduljem brijegu koji se proteže u smjeru JZ – SI, a poznat je u tom kraju pod nazivom Gradina. Sa istočne strane Gradine, odnosno grada, u uzanoj dolini nalaze se izvori za čepelovečki vodovod. Istočni rub toga brijega utvrđen je okruglim jarkom i bedemom unutar kojeg se nalazi središnji humak na kom je bio kaštel. Uz njega sa istočne strane, gotovo na samom rubu, nalazi se još jedna uzvisina oko koje se pozna slab trag jednog jarka.

Ovdje se nalazi vrlo malo srednjovjekovne keramike, no lugar Fuk našao je tu 1919. god. zlatnik sa likom »mađarskog kralja z fokesom« (sjekiricom).

Ime i prošlost

Najstarija vijest o imenu, koje je slično nazivu današnjeg Čepelovca, nalazi se u opisu međa posjeda Vrbowe, danas Obrovnice, kojeg je kralj Bela 1244. god. poklonio banu Dioniziju. Naime, međa tog posjeda dostizala je sjeverno od grada Česme (Novoseljani) i brijeg CEPEL. Ta bi riječ mogla potjecati od gepidskog korijena Sebel i Zebel kojeg nalazimo sačuvanog u obližnjem selu Zebinac. Međutim, to ime kasnije varira u CHOP-OY – terra. Zagrebački je kaptol izdao 1253. god. ispravu kojom se potvrđuje da je gospođa Margareta poklonila svom suprugu CHOPO sav svoj miraz, odnosno posjed Cuissev Vrustum koji je bio između crkve sv. Marije Magdalene u Kapeli i crkve sv. Georga u Đurdevcu.

Terra CHOPOY se spominje i 1264. god. Međutim, 1372. god. izdaje Karlo Drački, herceg slavonski, ispravu u kojoj se govori o naseljima koja su počinili Juraj i Petar, sinovi Petea od CHAPOUCH-a, na Đuri, sinu Petra de Budrouch. Danas je to Budrovac koji se nalazi u

neposrednoj blizini Čepelovca. Valja istaknuti, da bi to ime moglo potjecati i od oblika ČOP (Gorski kotar). ŠOP je pleme u porječju Timoka. Dakle, tijekom vremena doživjelo je razne varijacije u prvom slogu.

Stotinu godina kasnije tj. 19. V 1461. god. uvodi Stjepan de Chapalouch kao podžupan križevačke županije pavline iz Ztreze u posjed sela Bikalje (Korenovo), a potom vidimo da je taj red vršio i važnu ulogu u državnoj administraciji.

Posljednje vijesti o tom redu potječu iz 16. st. Naime 26. juna 1530. god. darovao je kralj Ivan Zapolja za naročite zasluge Andriji Budoru de Budrowcz posjede Also i Felsew (Gornji i Donji Chapalowcz) s plemićkim dvorom u Also Chapalowcu u županiji križevačkoj. Darivanje je izvršeno jer je taj posjed smrću Stjepana de Chapalowcz ostao bez zakonitog gospodara pa je po tadašnjim zakonima pripao kralju. Prema tome je Stjepan bio posljednji odvjetak čepalovčkih, ili po današnjem, čepelovčkih plemića.

Stari je grad ipak još neko vrijeme postojao pa je 1540. god. trebao dobiti i jaču posadu za obranu od Turaka. Budući da komisija nije dala određen prijedlog da se grad utvrdi (ad utrumque), to su grad, vjerojatno desetak godina kasnije, popalili Turci. Novo naselje iz godine 1720. već nosi ime Čepelovec. God. 1860. ima 58 kuća i 679 stanovnika.

Rekognosciranja: Zlatica i Antun Perčulija, te Zvonko Lovrenčević, ubicirana 20. VIII 1969. god.
Petar Đeri, Goran Jakovljević i Z. Lovrenčević 1980. g.

IZVORI

Cod. dipl. IV No. 205, p. 231, 1244.
Cod. dipl. IV No. 474, p. 544, 1253.
Cod. dipl. V No. 789, 295, 1264.
Cod. dipl. XIV 307, 417, 1372.

Dočkal: Naselja oko Ztreze, str. 152. za 1461. god.

Monumenta habsburgica I str 357, 26. juna 1530. god.

Monumenta habsburgica III str 493, 26. juna 1540. god.

Laszowski: Gorski kotar i vinodol, 1921. god. str 42 – za Čope.

Pavčić: Porijeklo hrv. srp. naselja i govora, str 178. za 1720.

Sabljar: Miestopisni rječnik

Z. Marković: Bilješke o rekognosciranju arheoloških terena oko Koprivnice i Đurdevca 1979. godine, Muzejski vjesnik 3, Koprivnica, 1980.

8. Budrouch

Budrovac

Smještaj

Jugoistično od današnjeg Budrovca, između predjela Topolik, Pesak i potoka Katalene, na prostranoj se ravnici, nalazi stari grad Budrovac. Izgrađen je u obliku pačetvorne, okružen je sad već samo niskim nasipima od zemlje, dok se u središtu nalaze dva humka: jedan pravokutni, a drugi je kružni, iste visine. Na zapadnoj strani kod vanjskog bedema zapaža se još jedan kružni humak na kom je možda bila kakva obrambena kula – možda baš na ulazu. Jedna plitka sonda izvršena 1976. god. iznijela je na površinu tamnosiv, gotovo crnu, keramiku tj. gornje dijelove posuda koje potječe iz kraja 15. st.

Ime i prošlost

O značenju i porijeklu korijena imena Budor ili Bodor malo se što može reći. Ukoliko je slavensko, tada bi moralo biti vrlo staro. Istu osnovu ima i ime Bodin, a i mnoga druga koja prelaze iz Bod u Bud kao npr. Budački, Budačić i sl. ali bi moglo doći u obzir i mišljenje da je za ime zapravo ostalo od Budina, naroda koji se pred Avarima razbježio cijelom srednjom Europom sve do Jadrana, pa bi osnova Bud lako prema mađarskom mogla preći u Bod.

U 13. st. spominje se na jugoistočnim obroncima Bilogore rod, odnosno, plemići porodice Bodor, ili Budor. Bill su potomci kneza Zagada. Posjedi te porodice prostirali su se na istok sve do izvora Ilove i Česme pa se 1237. god. spominju sinovi Bodura kao međaši posjeda kneza Abraama, sina kneza Marcela, i to na rijeci Iwana/Ilova. Tim je krajem prolazila i »magna via« prema Virovitici. U istom kraju na rijeci Supplonci ima i sam Bodur tj. Budur comite svoju zemlju, a to se spominje 1246. godine. Potom se 1331. god. spominju i sinovi Bodora, Petar i Stjepan, koji dijele zemlju na potoku Gorbokuku. Tu su međaši sa rodom Chopoy ili Chopov (Čepelovec).

Godine 1370. već se spominje i Stjepanov sin i to Georgius koji se pritužio banu Petru Zudoru radi nasilja koje mu je učinio susjed Ladislav, sin Stjepana od roda Beke. Dvije godine kasnije tuži se Georgius ponovno na nasilja koja su mu počinili Juraj i Petar, plemići iz obližnjeg Čepelovca. Iza toga vrlo su rijetke vijesti o tom rodu pa se tek 1477. god. u Urbaru Stireze spominje Stephanus de Bwdrowecz. Za vrijeme borbe između Zapolje i Ferdinanda pristali su Budrovečki uz Zapolju. 1529. god. daruje Stephanus Andriji Bwdor de Bwdrowecz cijeli imetak Pavla literata de Mykthyncz, a 26. VI 1530. god. i posjed Thybonynce te Bogačevo. No u rujnu te godine odaslao je Ferdinand svoga kapetana Caspara od Kharschana na Budrovac

pa ga je ovaj vjerojatno i razvalio čim se vlasnik (Andrija?) predao. Zatim se 1542. god. Vid Budrovečki iz Budrovca bori pod palatinom Nadaždijem kod Pešte, a nešto kasnije i sa banom Matom Keglevićem u Moslavini. Umro je 1564. god.

Njegov potomak Ivan Budor sudjeluje 1607. god. u Varaždinu pri uvođenju Tome Erdedija u bansku čast, dok se Nicolaus spominje 1620. god. kao posljednji potomak te stare porodice, koji će još 1628. tražiti da mu se vrate sva imanja njegove porodice.

Za ratova s Turcima Budrovac je vjerojatno konačno uništen, ali oko 1700. god. novo selo se formira nešto zapadnije od gradine, nedaleko Čepelovca.

Rekognošćenje

1970. Zlata Perčulija
Antun Perčulija
Zvonko Lovrenčević

1974. god. Đuro Jakšeković
Josip Remenić
Zvonko Lovrenčević

PODACI

Cod. dipl.: IV No. 37 p. 40 1237. god.
Cod. dipl.: IX No. 452 p. 559 1331. god.
Cod. dipl.: XIV No. 163 p. 227 1370. god.
Cod. dipl.: XIV No. 307 p. 416 1372. god.
Tkalčić: Urbar Zitreze – Vjesnik zem. arhiva za 1903. god. str. 217.
Monumenta habs. I 214 1529.
Ibid 357 1530.
Znameniti Hrvati – 1925. god.
Horvat: Povijest Hrvatske I 303
Bojanić: Adel von Kroatien.
Lopašić: Spomenici hrv. krajeva II p. 152. 1628.
Z. Marković: Bilješke o rekognošćenju arheoloških terena oko Koprivnice i Đurdevca, Muzejski vjesnik 3, Koprivnica 1980.

9. ZUHA REKA

Katalena Sirova (Suha)

Smještaj

Južno od crkve u Sirovoj Kataleni na plodnoj ravnici zvanog Grmulica zapažaju se tragovi velikog naselja. U središtu mu je svakako bila kružna utvrda opkoljena sa dva ili možda i tri bedema – sad se od toga grada naziru samo jedva vidljivi ostaci. Na oranicama se često nalazi na keramiku XV st. Istočno od toga područja nedaleko željezničke pruge nalazi se uzvisina koja je svakako ostatak neke obrambene kule ili sl. Sa sjevera je u ovu dolinu silazila i rimska cesta od šljunka.

Ime i prošlost

Naziv Katalena, koji se odnosi i na Sirovu i Suhu K., novijeg je porijekla. Možda potječe od mađarskog imena Katalin, ili kapelice sv. Katarine. Staro ime za to mjesto je Zuha reka te se spominje u opisu međa grada Mosinhe, odnosno današnjeg Šandrovcia. Godine 1293. poklonio je ban Henrik Musinu županima Petru i Ivanu, sinovima Kristifora. Međe tog posjeda kretale su se po još i danas postojećim toponimima kao npr. kraj zemlje Meglich, danas Maglenča, pa pokraj Katalene koja je tada pripadala Musinji itd. Vlasnik Z.R. bio je tada Stjepan, sin Beluša. To se ime uskoro zaboravilo, naselje je propalo i tek se 1581. god. to mjesto spominje kao Katalena, možda po kojoj vlasnici koja se zvala Katarina ili kako je spomenuto Kataleni. To je mjesto ponovno naseljeno oko 1700. god. uz Kozarevac. Prugovac itd. Godine 1860. ima 33 kuće i 360 stanovnika.

Podaci

Rekognošćenja: Ivan Sever i Zvonko Lovrenčević 9. VI 1966. god.

Izvori:

Cod. dipl. VII No. 110, p. 130, 1293.
XII No. 45, p. 81 1358. (Katarina)
Lopašić: Starine XIX, str. 46, 887, za g. 1581.
Sabljar: Miestopisni riečnik.

10. PRUNEGMEZEY – PROGOWCZ

Prugovac

Smještaj

Srednjovjekovni kaštel Prunegmezey (polje), ili kasniji Progowcz, danas više ne postoji, no trag mu je u temelju i imenu ostao u selu Prugovcu nedaleko Kloštra Podravske. Na brežuljku visokom 4–5 m koji se nalazi usred sela i na kojem se nalazi sadašnja crkva, pronađeno je oko 1950. god. nešto keramike iz 14. st. te dijelovi opeka. Promjer toga nalazišta iznosi oko 45 m dok se sa istočne strane zapaža trag obrambenog bedema i jarka. Oko tog brijega sada kruži

asfaltna cesta. Stara pak crkva sv. Nikole koja se spominje u popisu crkava iz 1334. god. nalazila se po tradiciji na predjelu groblja. Istaknimo, da je pored toga grada nekad bilo rimsko naselje, a uz njega i cesta iz tog doba.

Ime i prošlost

Naziv Pruneg koji se javlja u 13. st. i odnosi se na vlasnika toga posjeda iz 1248. god. bit će možda samo transformirani oblik od imena Porog, a ovo možda od Porga koje je poznato još iz doseobe Hrvata u ove krajeve. Tada se selo Pruneg nalazilo u županiji grđevačkoj (in parochia Gordwa)! te ga je kralj Bela, za učinjene usluge, dodijelio Butku sinu Julijanovu. Ovo pak ime vjerojatno potječe iz današnjeg Patkovca gdje je rod Buthka imao velike posjede. Uzgred napomenimo da je isto jedan Porog sin Poroga imao 1326. god. neke zemlje kod Hagnja i Cirkvene. U isto je vrijeme ojačao rod Poroga i njegovih sinova u današnjem Prugovcu, te oni ovdje podižu 1334. god. i kaštel i crkvu sv. Nikole. Godine pak 1347. taj se posjed naziva i »Prenegniczou« te je vlasništvo nekog Corrarda sina Petrovog. Vjerojatno se u ovom slučaju radilo samo o zemljama, a ne i o mjestu i kaštelu. Crkva sv. Nikole navodi se i u dokumentima iz 1347. te ponovno i 1493. god. no još uvijek kao djelo sinova roda – de Porog.

Zatim se na popisu plemića koji su 1481. god. počnili razna nedejla nalazi i »relicta (udova) Ladizlal de Progowcz«, dok se crkva sv. Nikole spominje još i 1501. god. i to kao župa. Jedan od posljednjih članova tog roda čini se da je bio Blaž de Progowcz koji je između 1504. i 1530. god. bio poznat kao povjerenik kralja Ivana Zapolje u ovom kraju.

Rekognošćenje je izvršeno:

20. VI 1951: Ivan Barešić iz Bjelovara
Zvonko Lovrenčević iz Bjelovara

Podaci:

Cod. dipl. IV 313 p. 349, 1248.
IX 256 p. 312 1326.
Popis župa iz 1334. i 1501. god.
Cod. dipl. XI 301. p. 394. 1347.
Šuffaj: Osuda plemića križevačke i virovitičke županije 1481. god. Vjesnik zem. arh. VIII 156–164. str.
Zbornik Matice hrvatske Zgb. 1925. str. 268: Blasius de Progowcz u plemstvu Hrvatske i Slavonije 1504. god. osuda u parnici.
Mon. habs. I str. 357, 26. juna – Budim 1530. god.:
Blaž de Progowcz kao povjerenik kralja Ivana Zapolje.

11. KORBONUK – GORBONOUK

Kloštar Podravski

Smještaj

Kojih 400–500 m SI od župne crkve u Kloštru Podravskom na predjelu zvanom Pridvorje, na putu prema Ferdinandovcu, nalazio se nekad stari grad. Danas su tom objektu vlasnici dijelom obitelji Lončar, a dijelom obitelji Ficko. Na temeljima te utvrde vidi se da je nekad bila kružnog oblika, no da je kasnije pretvorena u četverokut. Odatle su vlasnici godinama odvozili opeku, a još prije 50 godina bio je tu vidljiv zid visok oko 150 cm, a dimenzije jedne opeke bile su 30x12. Prema Pridvorju bio je most preko postojećeg kanala. Još do nedavna su se vidjeli drveni stupovi zabijani u dva reda u tlo.

Ime i prošlost

Najstariji oblik koji nalazimo u spisima za ime današnjeg Kloštra jest Korbonuk. Ono podsjeća na možda još starije oblike Gorb i Herb odnosno na staro istoimeno hrvatsko pleme (HORB, KORB, GORD).

U vrijeme doseobe to je možda bio jedan od gradova župe Kormarnice, a najstarije vijesti o tom naselju nalazimo u dokumentima o povijesti reda Benediktinaca u Hrvatskoj. Ove je redovnike doveo u Gorbonuk ban Beluš između 1142. i 1157. god. Navodno je bio i on porijeklom odatle i da je pripadao i plemenu Belinjana (Bjelčić ban). Potom se uz potok Gurbonuk 1264. god. nalazilo i naselje Korbonuk pa se spominju i »castrisibus de K.« Danas se potok G. naziva Kozarevac.

Oko 1300. god. za vlade kralja Andrije, župan Bachaler ili Bogodar sastavlja u Rovišću svoju oporuku uz pomoć dvojice redovnika iz K. i župnika iz Oderjana. Zatim se crkva Svih Svetih spominje 1334. god. u mjestu Grabounok. Iste godine dijele Stjepan i Petar, sinovi Bodora sina Zagudova, zemlje na potoku Gorbonuku. Godine 1372. spominje se pak Grab sin Nikole de G. kao povjerenik u ustanovljavanju nasilja koja su počnili Juraj i Petar nad Đurkom, sinom Petra iz Budrovca.

U to doba dobivaju pavlini iz Dobre kuće selo Graberje te Ladislav sin Ostoje de Gorbonokfew, prisustvuje njihovom uvođenju u posjed tog mjesta 29. X 1412.

U 16. st., čini se, da je izumrlo staro plemstvo de G. jer mu 1513. god. postaje vlasnikom Ivan Tahy te dobiva i pridjev de Gorbonok.

U to je vrijeme stara tvrđava vjerojatno dobila bastione te je dobila i pravokutni oblik. Od 1506. god. G. postaje već trgovište, a u njemu imaju i minoriti svoj samostan. Međutim, kako je opasnost od Turaka bila sve veća, to je Tahi, prema vijesti Ivana Kaštelana koju je poslao 1530. Ljudevitu Pekriju, odnio sve stvari pa i oružje iz G. i otpremio u Kamengrad. Nastojanjem pak bana Nikole Zrinskog obrana je Podravine povjerena Luki Sekelji iz Ormoža koji će prema dogovoru braniti Koprivnicu, Prodavci i Đurđevac, a uz to Viroviticu i Korbonuk ili Kloštar. Kad je Ulama-beg osvojio Viroviticu 1552. god., napustila je posada G. koji su tada Turci spalili. Odatle su T. krenuli na Domanjkuš.

Jedna od većih bitaka vodila se 29. IX 1580. god. i kod Kloštra. Ovdje su Juraj Zrinski i Ivan Globtizer iz Koprivnice porazili Skenderbega koji je ovdje i poginuo. U 17. st. ovdje se pojavljuje možda neko manje naselje iz kojeg je 1622. god. neka turska četa odvela četrvero ljudi.

PODACI

Rekognošćenje izvršeno

16. X 1972. Imbro Krupski
dr Josipa Krupski
ing. Mirko Krupski
Zvonko Lovrenčević

Ostojić Ivan: Benediktinci u Hrvatskoj

Čuk dr: Stara povijest Garić Grada

Bösendorfer: Critice iz slavonske pov. str. 70, 257, 267 itd.

Dočkal: Dobra kuća, JAZU, Starine 48, str. 112

Szabo: Kroz Hrvatsko zagorje, str. 172

Monumenta habs. I str. 341 za 1530. god.

Klatić V: Povijest Hrvatske, III/1 str. 343.

Codex diplomaticus

VII No. 110, p. 129, 1293.

VII No. 374, p. 418 1300 (oko)

XII No. 94 p. 136 1352.

XVI No. 307 p. 416 1372. etc.

12. CHERESNEU – CHERESNEUICHA Črešnjevica Mala

Smještaj

Od gradine u Maloj Črešnjevici (Trešnjevici) postoje samo neznatni, ali ipak vjerodostojni, tragovi. Pronađeni su na osamljenom brežuljku u sredini toga sela na kojem se nalazi pravoslavna crkva. Pored te crkve nalazi se i groblje. Oba ova objekta još su i danas okružena tragovima obrambenih jaraka, dok su bedemi oko njih već davno poravnati sa okolnim terenom. Ostaci grada i naselja u njemu za sada su najbolje vidljivi na groblju. Naime, prigodom kopanja grobova izbacuje se iz dubine od oko 150–200 cm mnoštvo dijelova srednjovjekovnog posuda, komadi opeka i sl. U sredini dvorišta toga grada nalazila se i cisterna ili bunar za opskrbu stanovnika vodom. Grad je, doduše, nestao, ali nad tim bunarom sagrađena je crkva. Bunar je sada dubok samo još oko 3 m, ali nekad je morao biti mnogo dublji. Voda je iz njega, priča se, bio zapravo, nekad vrlo ljekoviti mljek koji je i sada na njegovom dnu i također je ljekovit, smatra se. Prije te crkve bila je ovdje u 14. st. crkva sv. Martina koju je podigao Aleksandar, sin magistra Moysa, varaždinskog župana.

Ime i prošlost

Ime Črešnjevica vrlo je vjerojatno teoforičnog porijekla. Nastalo je možda od Chres, skraćeno Hrs, što označuje staroslavensko božanstvo. Novije stanovništvo, ne znajući za staro značenje, pretvorilo ga je u Črešnjevicu smatrajući da je to ime nastalo od črešenj (kajk.) tj. od trešanja. Spomenuti Aleksandar bio je blasnikom tog grada i okolnih zemalja još oko 1330. god. Međutim čazmanski mu je kaptol 1333. god. potvrdio vlasništvo zemalja oko tog mjesta koja su do tada bila sporna, a susjednim plemićima su određeni posjedi na rijeci Hotovi.

Godinu dana kasnije pozvan je spomenuti Alaksanadar s braćom da podmiru zaostalul desetinu. Iste se godine, tj. 1334. spominje i crkva sv. Martina u tom mjestu. Nalazila se vjerojatno u sklopu samoga grada, ali nešto južnije od njega. Potom 1347. god. određuje čazmanski kaptol među posjeda Corarda, sina Petrovog, koji je u to vrijeme vlasnikom susjednog Prugovca. Tom se prigodom spominje i Chresneuch, dakle u jednoj novijoj formi ime za Cheresneu. Posljednju vijest o Alexandru, sinu Moysa, kao vlasniku Cheresneva dobivamo iz dokumenta iz 1358. god. kad su se ponovno potvrđivale međe posjeda potomaka župana Moysa. Tom se prigodom spominje i »magna via« koja prolazi pored Ch. Za sada nam nije poznato na kojem se mjestu odvajala od podravske magistrale kod Prugovca. Posljednju vijest o tom mjestu nalazimo u popisu crkava i župa iz 1501. god. kad se opet spominje crkva sv. Martina, ali i uz nju župa de Chersno.

I grad i crkva, vjerojatno su propali oko 1552. god. kad su Turci počeli žešće navaljivati na ove krajeve. Oko 1670. god. mjesto se obnavlja doseobom novog stanovništva koje dolazi s raznih strana naše domovine kao npr. iz Slavonije i Like. Stanovnici pravoslavne vjere podižu ovdje na mjestu starog grada crkvu Sv. Nedjelje. Uz nju su zakopani roditelji pjesnika Petra Preradovića, koji je ovdje i kršten 7. (19) III 1818. god. Inače, crkva ima matice krštenih iz 1785. god.

Godine 1829. nalazimo ovdje već 40 domova sa 212 stanovnika.

PODACI

Rekognošćenje: Đuro Jakšeković i Z. Lovrenčević 15. VII 1977.
god. Milan Kruhek, prof. Janko Jeličić, prof.
Zvonko Lovrenčević
30. V 1980. te Goran Jakovljević i Z. Lovrenčević 8.
VI 1980. g.
Suradnici: Brković Nikola i Božo Trbović

IZVORI

Cod. dipl. X No. 45, p. 82, 1333. god.

Cod. dipl. X No. 122, p. 182, 1334. god.

Bösendorfer: Critice iz slav. pov. str. 267 br. 19. za 1334. i 1501. god.

Cod. dipl. XI No. 301, p. 394–5, 1347. god.

Cod. dipl. XII No. 408, p. 538, 1358. god.

Nagy Lodovico: Notitiae pol. geogr. stat. etc. Budae 1829. god.

13. GRABROVNICA

župan GRAB, 1372. god.

Smještaj

Jugoistočno od Kloštra Podravske, između sela Dinjevca i Male Črešnjevce, nalazi se selo Grabrovnica. Podignuto je na oniskim i plodnim brežuljcima na kojima se mjestimično zapažaju oveće naslage pjeska. Između sjevernog dijela sela i kote 130 nalazi se brežuljak zvan Hat koji je prekriven pjeskom. Ovim je krajem vodila i rimska cesta Ptuj – Osijek odnosno Mursa – Poetovio kojoj se tragovi i danas zapažaju na nedalekom predjelu Lipina – Kladina.

Ime i prošlost

O porijeklu i značenju imena ovog mjesta stanovništvo gotovo i ne zna ništa reći. Postoji samo legenda prema kojoj je ovdje prije mnogo godina postojala grabova šuma pa da je po njoj i selo dobilo ime.

Međutim, manje je poznato da se još 1094. god., za pohoda mađarskog kralja Ladislava na Hrvatsku među ostalim velikašima toga doba, spominje i šimečki župan imenom GRAB. Ovo se ime ponovno javlja u Podravini 1372. god. kad je vlasnik utvrđenog grada Gorbonuka – Korbonuka (danas je to Kloštar Podravski) bio plemić Nikola. Njegovu pak dva sina Grab i Stjepan bili su kraljevi povjerenici za ovaj kraj. Grab je potom naslijedio zemlje južno od današnjeg sela Dinjevca i ovdje podigao utvrđeni dvorac oko kojeg se razvilo naselje nazvano po svome vlasniku – Grabrovnica.

Za vrijeme ratova s Turcima stanovništvo se ili povuklo u obližnje prašume ili prebjeglo preko Drave. Grad su pak Turci porušili, a pješčane su ga oluje zamele. Poslije odlaska Turaka iz ovih krajeva, koji je uslijedio poslije 1650. narod se vratio i ponovno podigao selo u današnjem obliku. Za gradnju kuća često se s brežuljka Hat odvozio pjesak. U tim zgodama nailazilo se na Hatu na opeke, kosture i dijelove posuda. Pobliza istraživanja, koja su ovdje provedena posljednjih godina, pokazala su da je ovdje postojala srednjovjekovna utvrda odnosno plemićki grad kojeg je najvjerojatnije podigao župan Grab. Pri tom je dvorac bio okružen sa dva do tri bedema od kojih su se sačuvali samo neznatni tragovi.

Kad je u 18. st. ovo područje potpalo pod upravu Vojne krajine ili Granice, izgrađena je u središtu sela oveća zgrada koja je od 1775. god. služila za stanovanje graničarskih časnika. U njoj se 19.III 1818. god. rodio naš veliki pjesnik Petar Preradović kao sin Ivana Preradovića, časnika u mirovini, i Pelagije r. Ivičić koja je bila porijeklom iz Velikog Grdevca.

IZVORI

Srkuļ dr Stjepan: Izvori za hrvatsku povijest, IV, Zgb 1910, str. 23 za 1094. god.

Cod. diplomaticus – Smičiklas: sv. XIV, No.307, p.416,1372. god. u Rači.

Suradnici: Anđela Grbačić

Zdenka Krupski r. Grbačić, nast.

Antun Krupski, prof. u Đurđevcu

14. Cheresneuch – Cheresneu Velika Črešnjevica

Smještaj

Na strmom obronku koji je okružen gorskim potocima i velikim šljunčarom dižu se ostaci starog grada Črešnjevca. Ime mu vjerojatno ne potječe od trešnje ili črešnje, kako se kaže u kajkavaca, već prije možda od kulturnog mjesta na kom se slavio bog Chur ili Chres.

Predstavljen je samo eliptičnim humkom koji je okružen širokim jarkom i nlskim zemljanim bedemom što se na sjevernom kraju odronio u dolinu. Bedem je s južne strane nešto povišen. Drugih traga kakvih utvrda ovdje više nema.

Od današnjeg sela Velike Črešnjevice udaljen je oko 3 km SI. Na humku ima vrlo malo keramike iz 14. st. te nešto pepela.

Ime i prošlost

Kako je spomenuto, čini se da je to ime teoforičnog porijekla, a samo se mjesto spominje kao vlasništvo roda Dursiuoi ili Dersiuoi. Tako se npr. već nalazi kao međaš posjeda roda D. u spisima iz 1251. godine a potom 1266. prelazi u vlasništvo kneza Andrije, brata poznatog magistra i preposita čazmanskog Petra. Potok Cheresneucha služi kao međa 1277. g. Nešto prije toga prodao ga je župan Andrija 1286. g. Petru od Mosyne, svom susjedu. Konačno ga kupuje 1347. g. Corard, sin Petrov. U to doba su ojačali potomci župana Moysa pa se već 1358. g. kao njezin vlasnik spominje Johannes, sin Mychaela sina Moysovog. Poslije spomenutog Johannesa više se grad Črešnjevica ne pojavljuje u spisima. Grad se vjerojatno srušio, a selo Črešnjevica Velika, kojoj i inače danas pripada, razvilo se dosta daleko od njege.

Podaci

Rekognosciranje izvršeno: 11.V 1980. Branko Tkalcic iz Otrovanca
Vlado Lelek iz Špišić Bukovice
Zvonko Lovrenčević

30.V 1980. Milan Kruhe, prof.
Janko Jeličić, prof.
Zvonko Lovrenčević

IZVORI

Cod. dipl.IV No. 441 p. 475 1251.
Cod. dipl. V No. 848 p. 263 1266.
Cod. dipl. VI No. 462 p. 545 1286.
Cod. dipl. XI No. 301 p. 394 1347.
Cod. dip. XII No. 408 p. 537 1358.

15. Farkasfeulde Gradina kod Sedlarice

Smještaj

Grad Farkasfeulde bio je, kao i drugi okolni srednjovjekovni gradovi, podignut na strmu brijegu (kota 227) iznad južnog dijela sela Sedlarice. Središnja mu je utvrda ovalnog oblika, a opkoljena je sa dva obrambena jarka istog oblika. Na prvom bedemu do gradine nalazi se sa sjeverne strane neveliko proširenje na kojem je možda bila kakva zgrada, straža, most i sl. Sa istočne strane nalazio se prilazni put gradu iz doline.

Iz tog oblika rezultira i pretpostavka da je to mjesto, odnosno vrh toga brijega, služilo u obrambene ali možda i u kulturne svrhe i prije 13 st.

Na samom središnjem humku nađeno je vrlo malo keramike iz 14. st. te nešto dijelova starih opeka.

Ime i prošlost

1. Godine 1317. spominje se kao međaš grada Prodavića Farkasius, sin Dattiana. Taj grad je dobio Tomo, sin Joachima, iz plemena Churla. Daljnji podaci o tom Farkasiusu manjkaju. Međutim, njegov otac je bio susjed potomaka župana Moysa, vrlo moćnog i utjecajnog čovjeka 13. st. pa bi se moglo pretpostaviti da su se ovi na neki napoznat nam za sada način domogli njegovog imetka te tako možda i zakokružili svoja imanja.

2. Međutim, 1358. god. grad je sa pripadajućim mu zemljama u posjedu Katarine, kćeri Mihaela, sina spomenutog Moysa, koja ga je pak dobila od svoga brata Ivana u vlasništvo. Suvlasnik joj je njezin muž Georgije, sin Mihaela de Megeryche (Medurača). Oko tog Farkasčevca nalaze se posjedi Mojsovog sina Mihajla te njegovog sina Ivana i kćeri mu, spomenute Katarine. Zatim je ovdje u susjedstvu i drugi sin Moysa Aleksandar sa sinovima Georgijem, Moyusom i Nikolom.

Međe

Sjever: rimska cesta kod Vel. Črešnjevice (Cheresnew)

Jug: zemlje Aleksandra Moysvog i njegovih sinova

Istok: Bakwa, posjed Nikole palatina, te dolina Glozva (danas Gložiza)

Zapad: stara cesta u brdima prema Otrovanskom bregu i koti 275.

Podaci

Rekognosciranje izvršeno:

6.IV 1980. god.: Milan Prelčec
Marija Lelek
Vlado Lelek
Zvonko Lovrenčević

30. V 1980. god.: Milan Kruhek
Janko Jeličić
Zvonko Lovrenčević

IZVORI

Cod. dipl. V No. 16 p. 565 1270.
Cod. dipl. VII No. 379 p. 461 1317.
Cod. dipl. XII No. 408 538 1358.

16. TURNAŠICA (eccel. sancti Bartholomei 1334. god)

U samom središtu današnje Turnašice nalazi se kružni humak visok 6-8 m kome promjer iznosi oko 30 m. Nekad, u predtursko doba, bio je okružen dubokim jarkom i jakim nasipom, a danas, s južne strane gledajući, nema tome više traga. Kroz zapadni dio jarka danas prolazi cesta dok se na vrhu humka nalazi crkva Presv. Trojstva.

U dokumentima srednjeg vijeka nema spomena o tom mjestu, iako već samo ime navodi na pomisao da je tu nekad morao biti neki toranj, možda toranj stare crkve. sv. Jelene (prema P. Cvekanu) pa kula nekog plemićkog dvorca, stražarski toranj i sl.

Prije svega treba istaknuti da je ovdje bilo naselje još u doba Rima. Naime, stotinjak metara sjevernije od tog humka još je i danas vidljiv širok trag rimske ceste kao odsječak na magistrali Poetovio – Mursa. Na samom pak humku, sudeći po brojnim primjercima keramike iz tog doba, moglo je biti i naselje.

Potom je ovdje bilo i srednjovjekovno naselje, sudeći po opekama i keramici tipičnoj za kasni srednji vijek. U to je vrijeme možda ovdje postojala i crkva Sv. Bartolomeja koja je propala za bitaka sa Turcima. O njoj nalazimo spomen u popisu crkava iz 1501. god. kad je ovdje kao župnik službovao Augustinus sa tri pomoćnika.

Turnašica se kao sjedište župe spominje već 1741. god. kad joj je patron knez Georgius Schaumbur-Lippe, a osnivač barun Marko Pejačević, oba iz Virovitice. Godine 1829. ovo mjesto ima 48 kuća sa 274 stanovnika, a 1866. g. 39 kuća sa 301 stanovnikom.

Rekognosciranje:

25.VII 1979. god. Miroslav Vukčević
Goran Jakovljević
Zvonko Lovrenčević

IZVORI

Paškal Cvekan: Od Kopačevca do Pitomače, Pitomača 1978.
Ludovico Nagy: Notitiae polit. geograph. part. regno Hungariae, Croatiae etc. Budae 1829.
Vinko Sabljar: Miestopisni riečnik, Zagreb, 1866. god.

17. BOKOA – BAKWA BUKOVA Špišić Bukovica

Smještaj

Južno od brda Radotić (kota 238) nedaleko od Vukosavljevice, u dugoj pitomoj dolini, nalazi se osamljen brijeg koji je tek nižim nasipom s južne strane vezan do druge uzvisine a nad njima dominira kota 245. Spomenuti brijeg leži nešto južnije od kote 145 te je obrastao rijetkom šumom. Na njemu se nalaze tragovi velike utvrde koja svojim oblikom nalikuje pravoj piramidi od zemlje. Ovu je utvrdnu na starijim slojevima podigao župan Moys negdje polovinom 13. st. Ispod nje nalazi se prvi obrambeni red utvrđenja kojeg sačinjava širok jarak i nasip pored njega. Ovaj nasip ima sa SI strane oveće proširenje. Zatim slijede jedan ispod drugoga još dva jarka i dva nasipa. Najniži nasip, gledajući od dna doline, ima visinu od oko 10 m, dok je sama gradina eliptičnog oblika s dužim promjerom od oko tridesetak metara. Pravu joj je veličinu teško ustanoviti jer joj je temelj razrovan od brojnih tragača za zlatom.

Na samoj gradini nema nikakvog građevnog materijala, ni opeke ni kamena, sve je to raznijelo okolno stanovništvo. Keramike iz XV i XVI st. ima u izobilju, a u donjim slojevima ima i starije. Valja posebno istaknuti da je cijeli objekt imponantnog izgleda.

Ime i prošlost

Iako izraz »buk« ili »bok« navodi na pomisao da se sve riječi koje su od njega izvedene odnose na bukvu (*Fagus silvatica*), ipak bi valjalo prije pomišljati da se ovdje radi o jednosložnom imenu nekog starog etnikona. Naime, u Hrvatskoj postoji tako velik broj patronima kao i toponima koji počinju tim slogom da je njihovo izvođenje od spomenutog drveta posve isključeno.

Međutim, sudeći prema pronađenoj keramici, čini se da bi najstariji sloj mogao potjecati iz ilirskih vremena. Potom su se u ovom dolini naselili i Rimljani pa su ovdje izgradili i posebnu cestu koja se od podravke magistrale odvajala kod Vukosavljevice te se pokraj brijege Radotića spuštala u dolinu pored Bokove, a tada njom kretala dalje prema Brzaji i Zrinskoj. U Brzaji je također postojala gradina, nedaleko te ceste, kao što je to slučaj bio i u Bukovici.

Zatim, nešto pouzdanije vijesti o tom ogromnom objektu dobivamo iz dokumenta iz 1267. god. prema kojemu je magister Moys, zupan šomodski i varaždinski, izvršio podjelu svog imetka. U toj se ispravi spominju »ultra Drawam« slijedeći njegovu posjedi:

Raccha – Nova Rača
Sudin – Zidina kod Podgorca i Lipovčana sj. od Bjelovara
Musyna – Sandrovac
Bokoa – Špišić Bukovica, te
Izdensch – Zdenci Veliki.

Oko 1328. god. ovdje, tj. između Bokoe i Starog Gradca, nalazile su se tri crkve: crkva sv. Petra bila je pored Gradca (Gerech), crkva sv. Benedikta, koja je pripadala pavlinima, bila je podignuta na predjelu Zidina, tj. južno od današnje Špišić Bukovice, dok je crkva sv. Bartolomeja vjerojatno postojala u blizini brijege Radotić i to na zemljištu Franje Metera (Meterova livada) gdje se i sada iskapaju ljudski kosturi (femuri od 70-80 cm), dijelovi opeka, posuda itd.

U tom se kraju spomenute godine nalazio i posjed Crasnichanoga koji je pripadao pavlinima. Na zahtjev Jakoba, njihovog priora, valjalo je točnije odrediti međe tog posjeda pa je to i provedeno u prisutnosti izaslanika čazmanskog kaptola. Taj se predjel danas naziva Srednja Zanova.

Nešto kasnije, tj. 1334. god. spominje se i crkva sv. Bartolomeja a 1501. god. i župa u Bakvi. Obje su se nalazile u blizini kote 147. Bokoa je, kao i mnogi drugi plemićki gradovi, često mijenjala vlasnike. Tako se npr. polovinom XV st. nalazi u vlasti knezova Iločkih (prema Bösendorferu), a potom ga je kao donaciju od kralja Ferdinanda 1529. god. dobio Petar Kružić (Bwkowa in comitatu Werewczwartensis). Kad su pak Turci počeli nadirati u Podravinu, vjerojatno je oko 1552. god. i Bokoa osvojena i porušena.

Poslije poraza Turaka kod Slankamena te mira sklopljenog 1699. god. u Karlovcima, ponovno se naseljava i Podravina i Slavonija, osniva se građanska vlast, a formira se i virovitička županija na čelu sa velikim županom Franjom Ivanovićem. Među naseljima, koja su podignuta poslije odlaska Turaka, postoji već i nova Bukovica koja je izgrađena oko 4 km istočnije od stare Bokoe. Vlasnikom joj 1745. god. postaje Antun Špišić de Japra, bilježnik virovitičke županije, po kojemu je i dobila ime.

Rekognošciranja:

1970. Miroslav Vukčević
Zvonko Lovrenčević
1978. Miroslav Vukčević
Vešligaj Ivan, lugar
Goran Jakovljević
Zvonko Lovrenčević

Podaci:

Cod. dipl. V No. 912, p. 446, 1267. god.
Cod. dipl. IX No. 326, p. 396, 1328. god.

Bösendorfer: Crtice iz slavonske povijesti – Osijek 1910. str. 100.
Savremenik, za god. 1917.
Vjesnik zem. arhiva za 1908. god. str. 11.

18. GRECH – GERECH

Gradac Stari

Smještaj

Mjesto Gradac Stari udaljen je od Pitomače 6-7 km te se nalazi u neposrednoj blizini Drave. Istočno od crkve u tom mjestu nalazi se na širokoj ravnici kota 108, a nešto sjevernije od nje na potoku Neteći, odnosno Lendavi, smještena je gradina. Centralni je humak nešto oštećen oranjem no dimenzije mu se dobro razaznavaju. Okružen je sa tri dosta dobro očuvana nasipa. Prigodom poljedjelskih radova stalno se izorava keramika koja najčešće potječe iz 15-16. st. Dublji slojevi nisu istraženi.

Ime i prošlost

Već sam naziv Gradac upućuje na pomisao da je ovdje od starine morao biti grad, gradina itd. Međutim naziv mu je u 14. st. bio Grech kojibit mogao imati i neko drugo značenje. Valja istaknuti da je ovdje prolazila i rimska cesta. Jedan je njezin odvojak od Pitomače prilazio Dravi gdje je možda bio i most kome je pristizala još jedna cesta od strane Korije. Po Sabljaru ovdje je bilo rimsko naselje Stravana.

Na Kranjčevom pak bregu koji se nalazi oko 2 km JZ od crkve bilo je naselje koje potječe iz 11-13. st. te pripada tzv. bjelobrdskoj kulturi.

1334. god. spominje se ovdje i crkvice: Item capella beate virginis de Grech koja je bila negdje u blizini starog grada. Oko 1379. god. grad je u posjedu magistera Mayusa, sina Aleksandra de Gerech. U jednoj povelji iz toga doba vidljivo je da je spomenuti Mayus bio podžupan virovitički te da je bio ovlašten od požeškog i virovitičkog župana Akusa, unuka bana Mikca (Mykch), da provede diobu posjeda Lužanca. Zatim se 1501. god. ovdje nalazi i župa koja je ubilježena u popisu pod rednim brojem 17 kao: Pleb. in Gerech.

Za vrijeme ratova s Turcima grad je vjerojatno razoren, no ovdje je kasnije uspostavljena obrambena linija – limes na koju podsjeća i predjel Liman što se nalazi oko 1500 m sjeverno od crkve.

Godine 1866. Gradac ima 120 kuća sa 1208 stanovnika.

Podaci

Rekognošciranja: Miroslav Vukčević
Zvonko Lovrenčević – 1970. i 1972. god.

IZVORI

Buturac J, dr: Popis župa zagrebačke biskupije od 1334. g. (Zbornik) Dočkal: Dobra kuća, str. 109. za 1379.
Bösendorfer: Crtice iz slavonske povijesti, str. 266.
Sabljar: Miestopisni riečnik, Zgb, 1866. god.

POLJAN GRAD

Javorowcz, 15st.

Rade Milovanović 1885.

25. VI 1980.

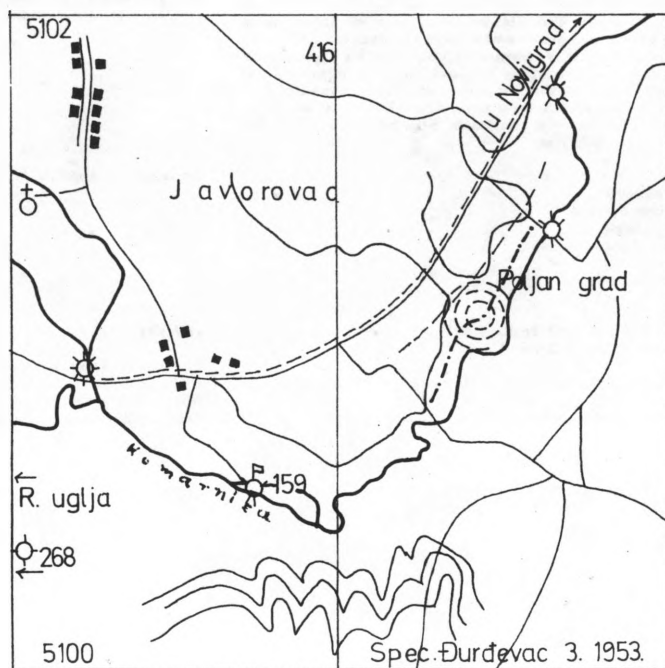
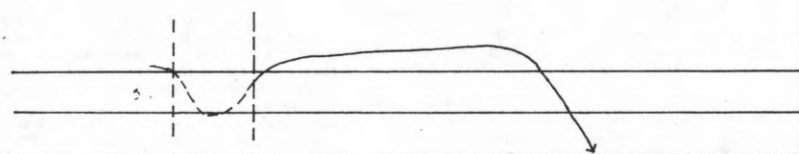
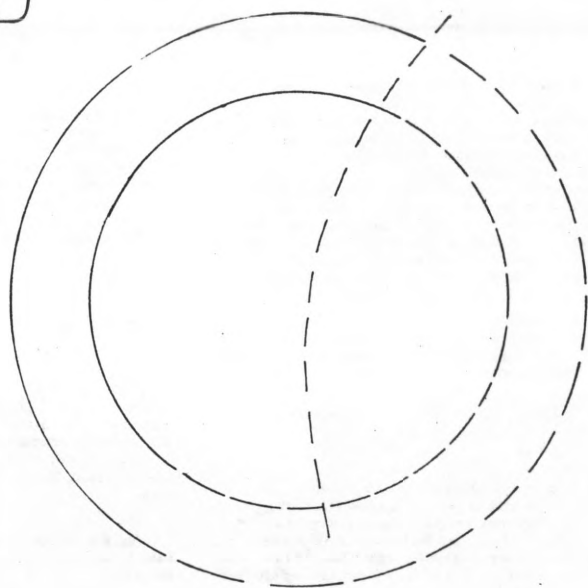
M 1:522

Legenda:

Rimska cesta - - - - -

Crta odrona - · - · - ·

Dio obrambenog
jarka zatrpanog
po R. Milovanoviću

CAMARCHA

KOMARNICA

Novigrad Podravski

Pavetićev mlin

M. 1:1740

1984 g.

1. utvrda - zemlja Gerôč,

2. Pavetićev mlin

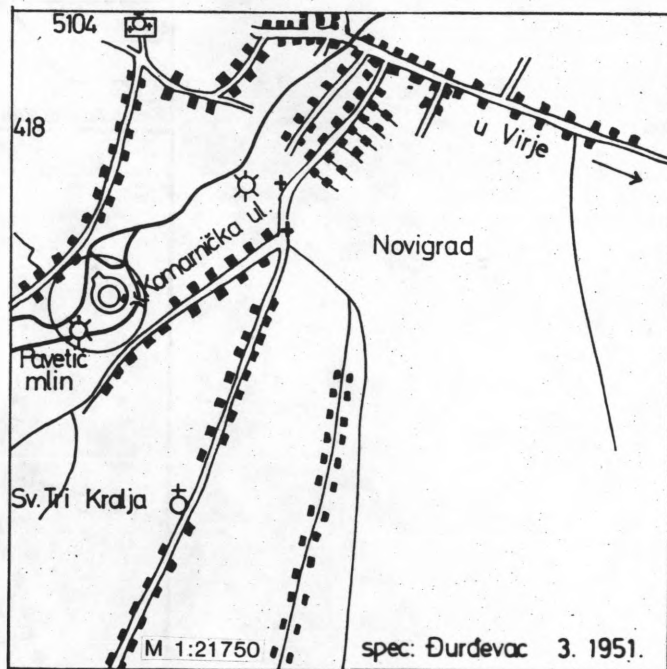
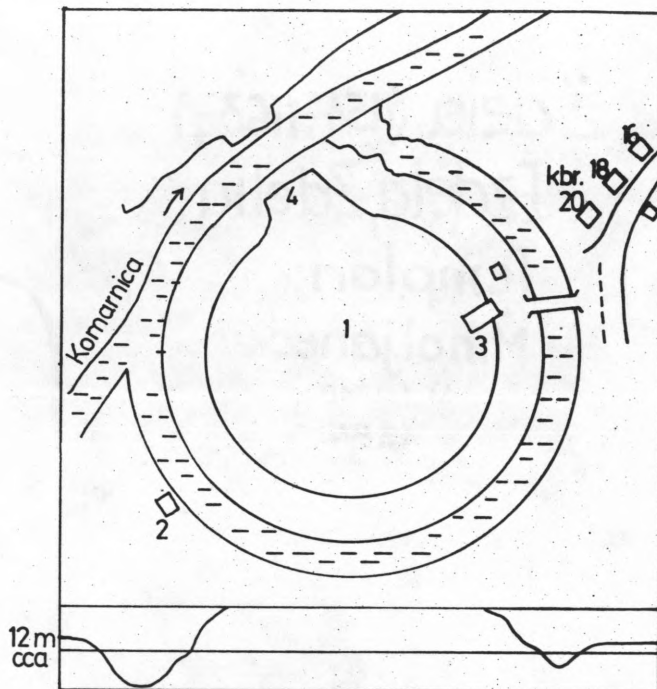
3. Kuća Ljubić,

4. Most.

Mara i Ivan Matunci

Božo Pavetić

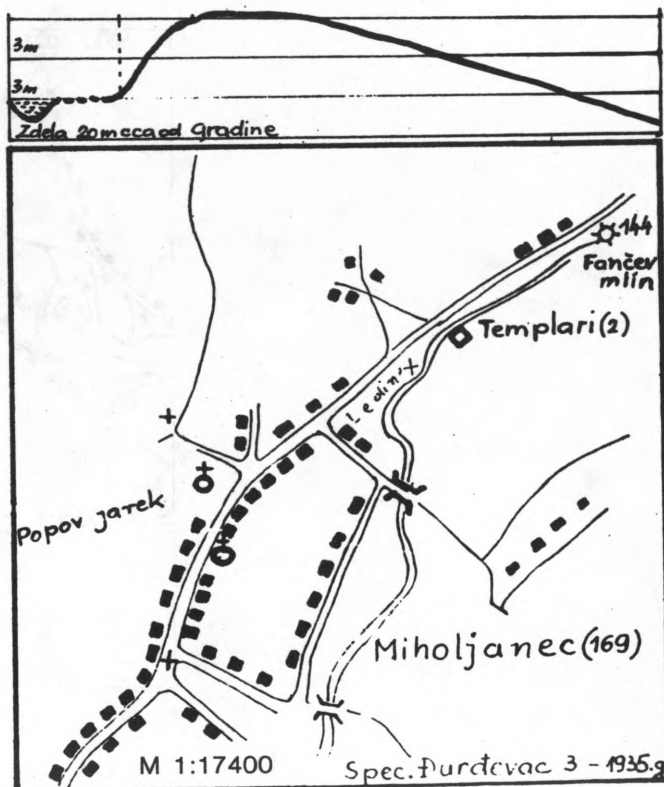
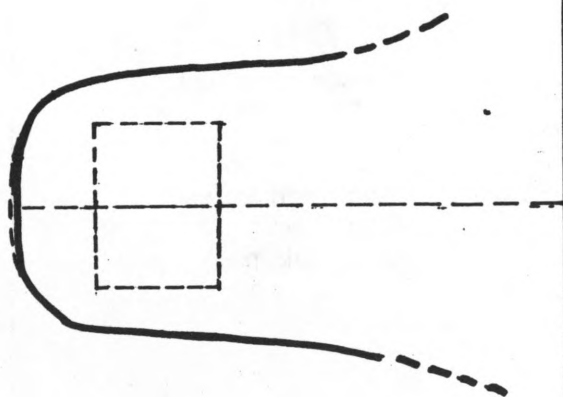
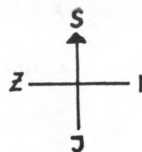
Božo Gerić, prof.

Zdela (1154-1163g.)
 Ekdela, Zdelia
 Templari
 Miholjanec

M 1:1740

1984.

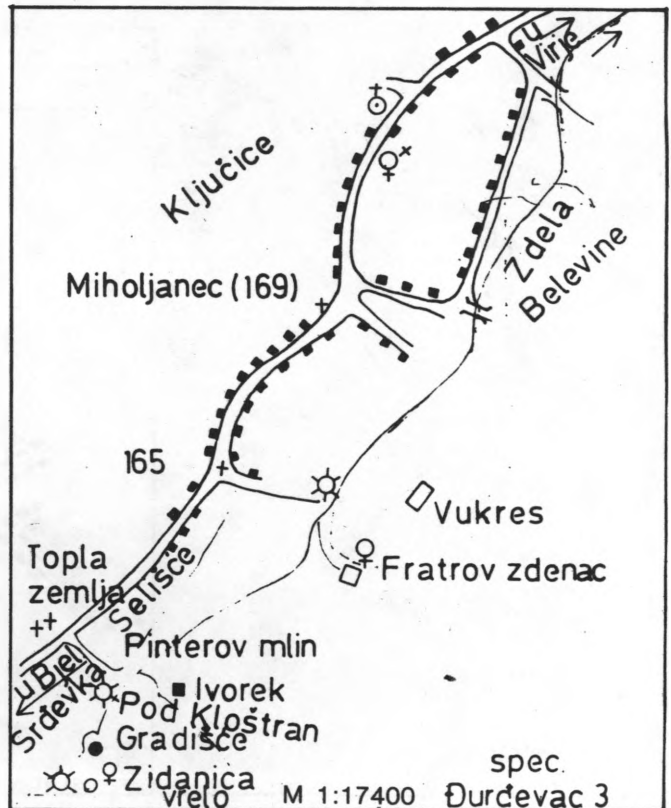
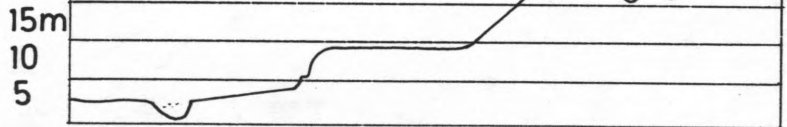
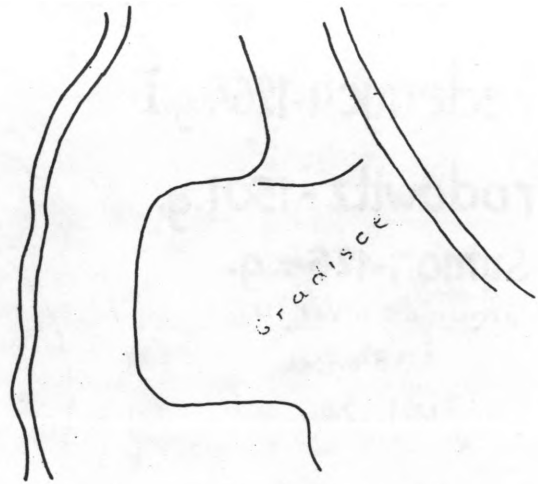
ZDELA-EZDELA

Miholjanec

Borić ban (oko 1160.g.)

1975.g.

M 1:1740

Predeuych-1264.g.I

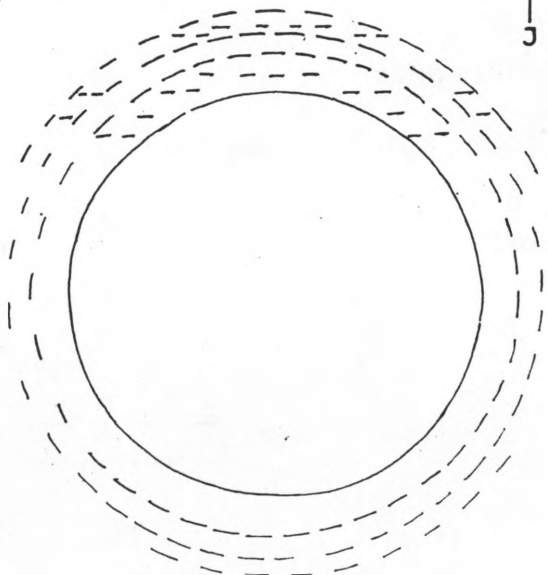
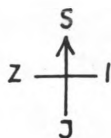
Prodawitz-1501.g.

Symon-1264.g.

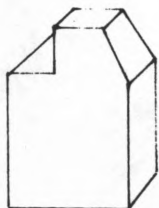
Gradišće u Virju

1984.god.

M 1:174

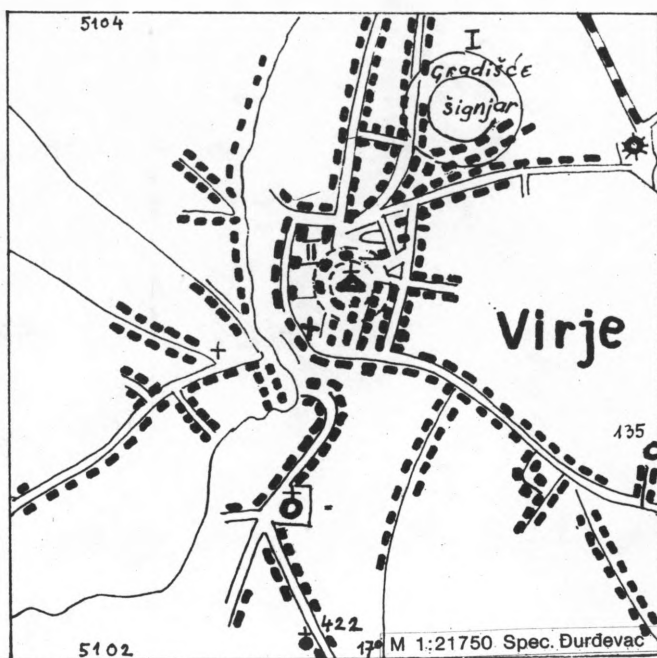
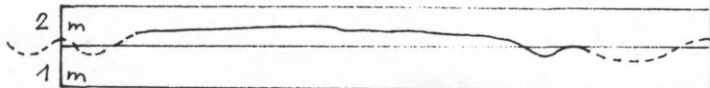
Opeka s Gradišća

$V = 26$ cca cm

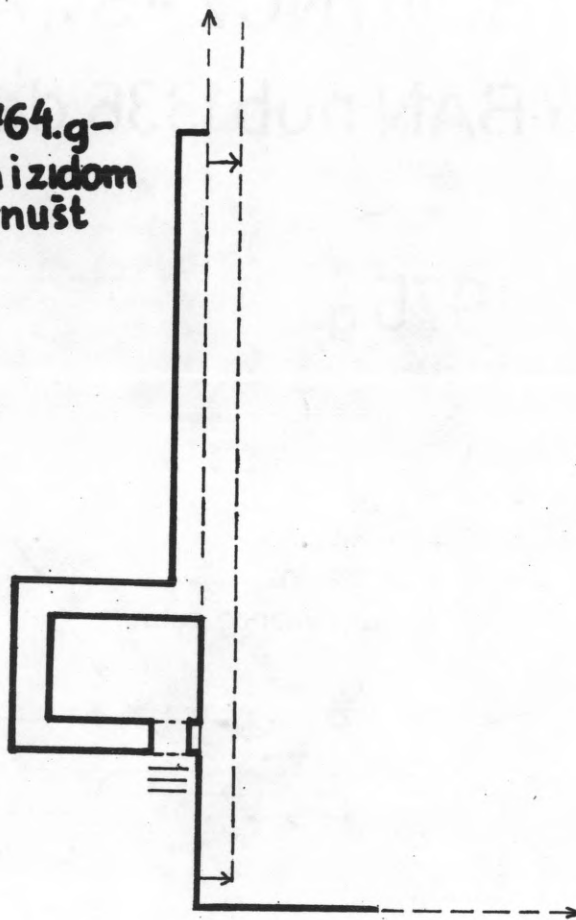
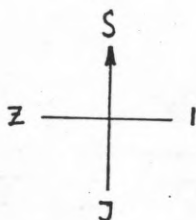
$\xi = 8$ -"- -"-

$d = 16$ -"- -"-

Prodavić-Virje, II
Crkva Sv. Martina 1764.g-
sjevni zid sa kulom i zidom
iz 1473.g (cca) vl. por. Ernušt

M 1:174 (cca)
1984. g.

THYBONYNCZ-Sv. Ana

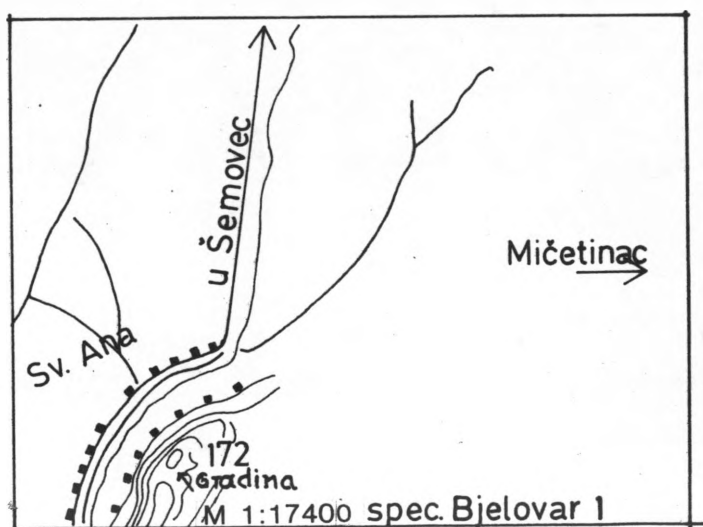
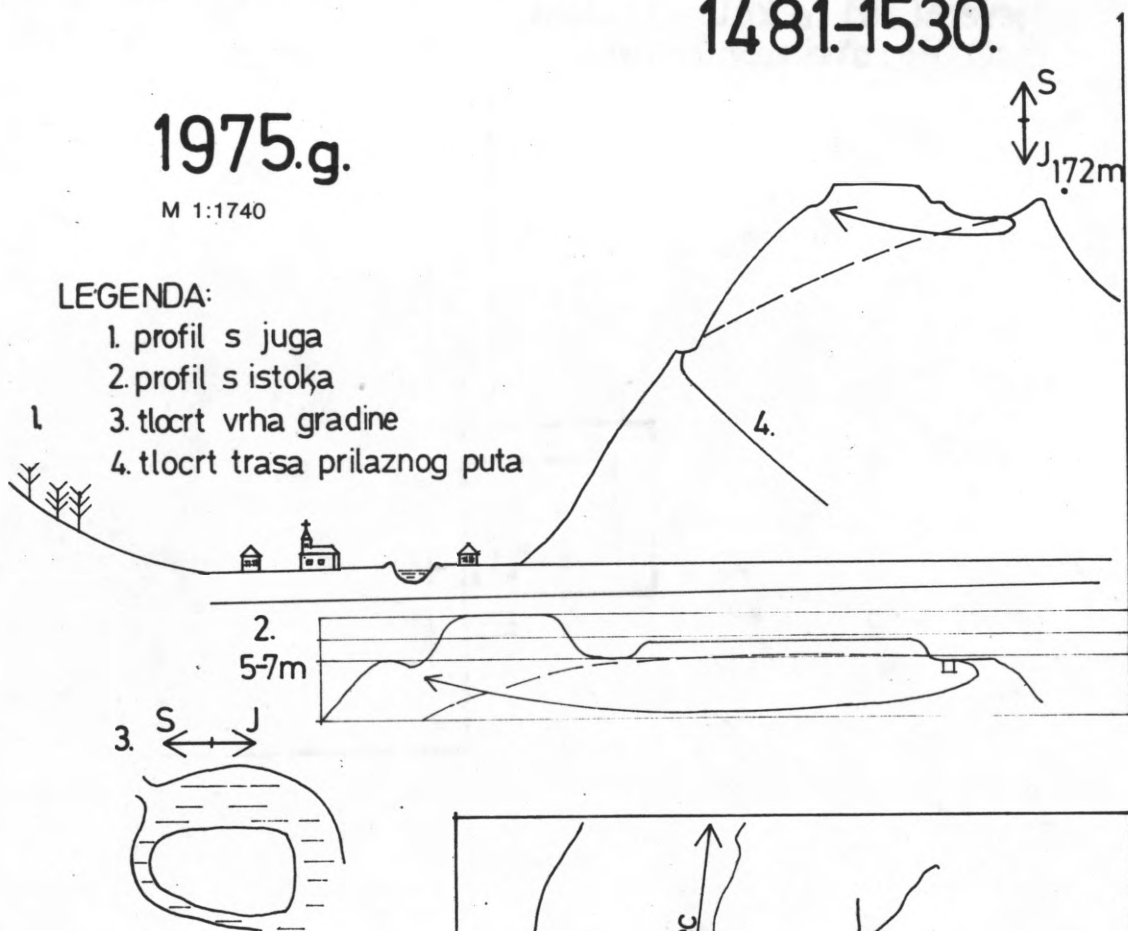
THYBAN nob.1336. de THYBONYNCZ 1481-1530.

1975.g.

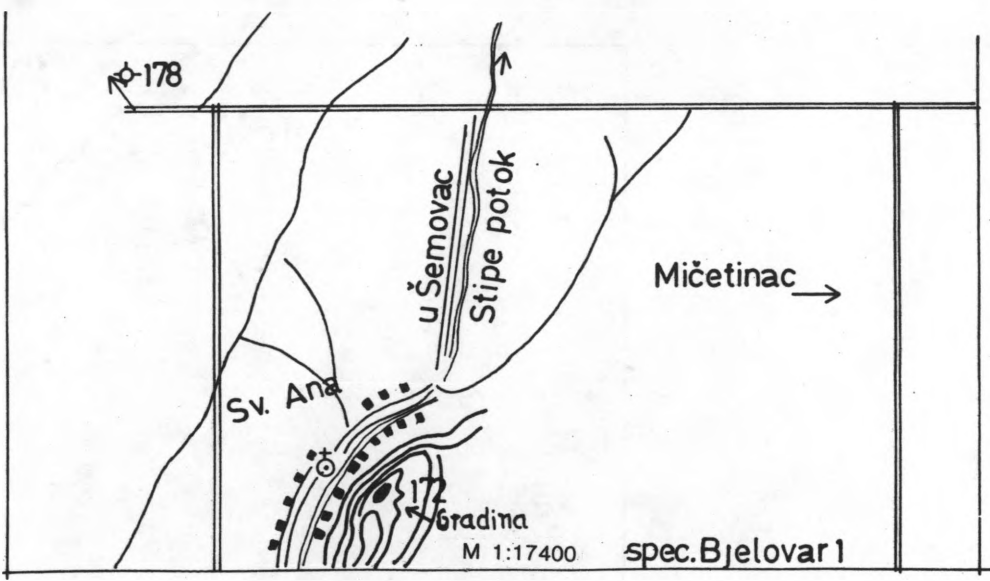
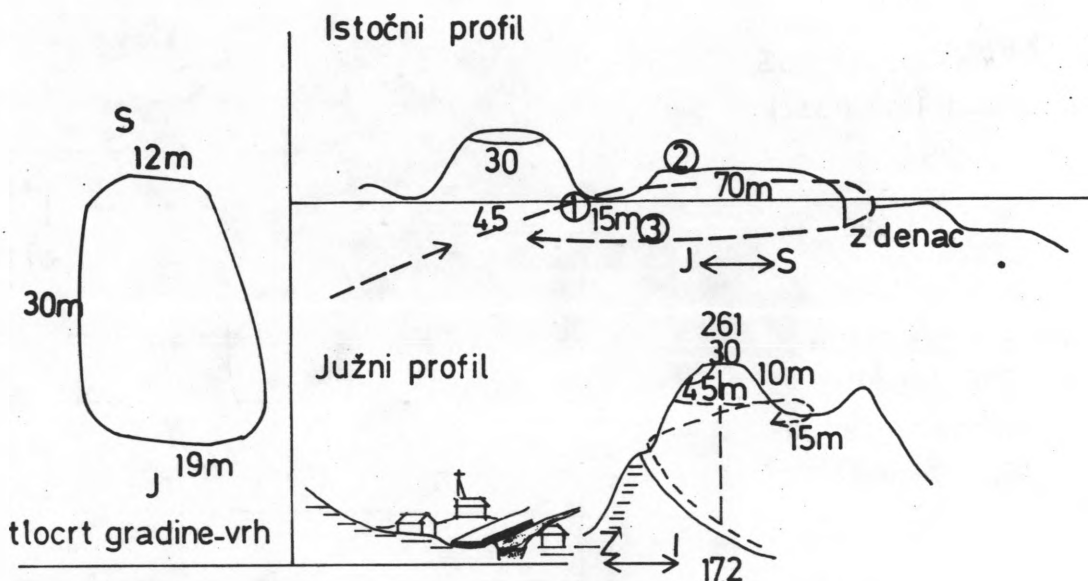
M 1:1740

LEGENDA:

1. profil s juga
2. profil s istoka
3. tlocrt vrha gradine
4. tlocrt trasa prilaznog puta

Sv. Ana

SUSICHA - SOŠICA

E CCL 1334.

MYKCH, BANUS

1341-1447 (1532)

1972.g.

M 1:696

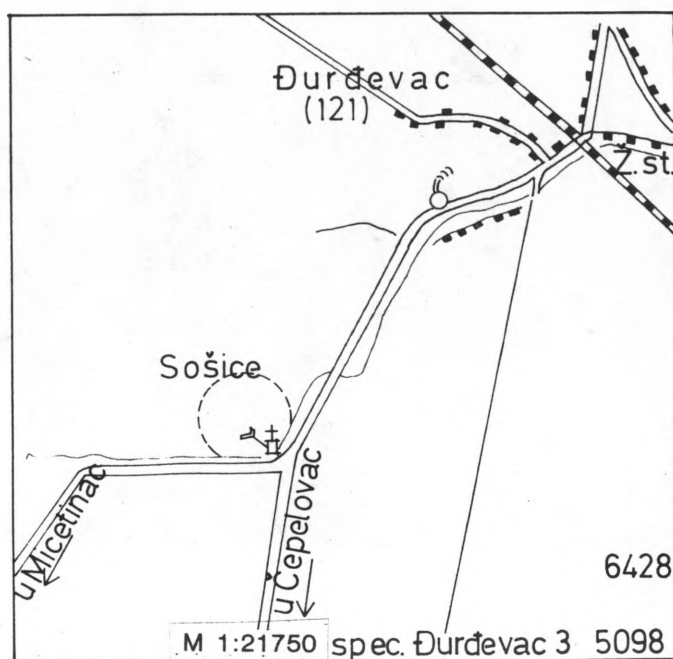
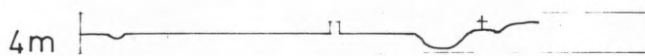
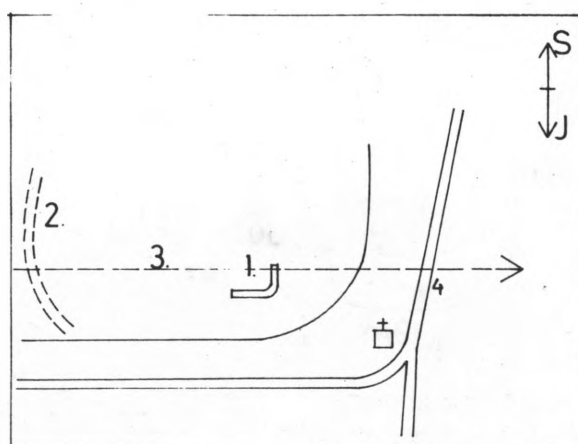
Legenda:

1. zid deo 1m
dug oko 4m

2. tragovi opkopa

3. keramika XVst.

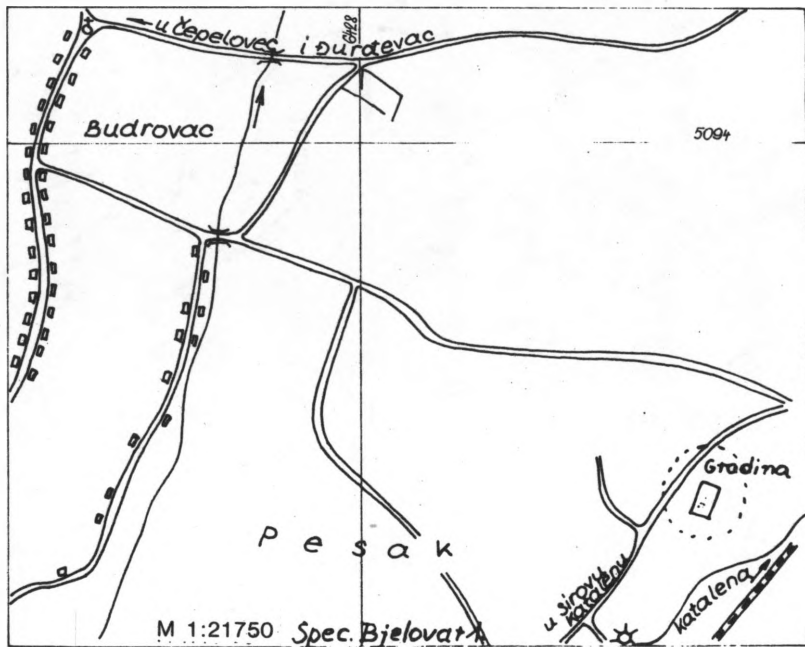
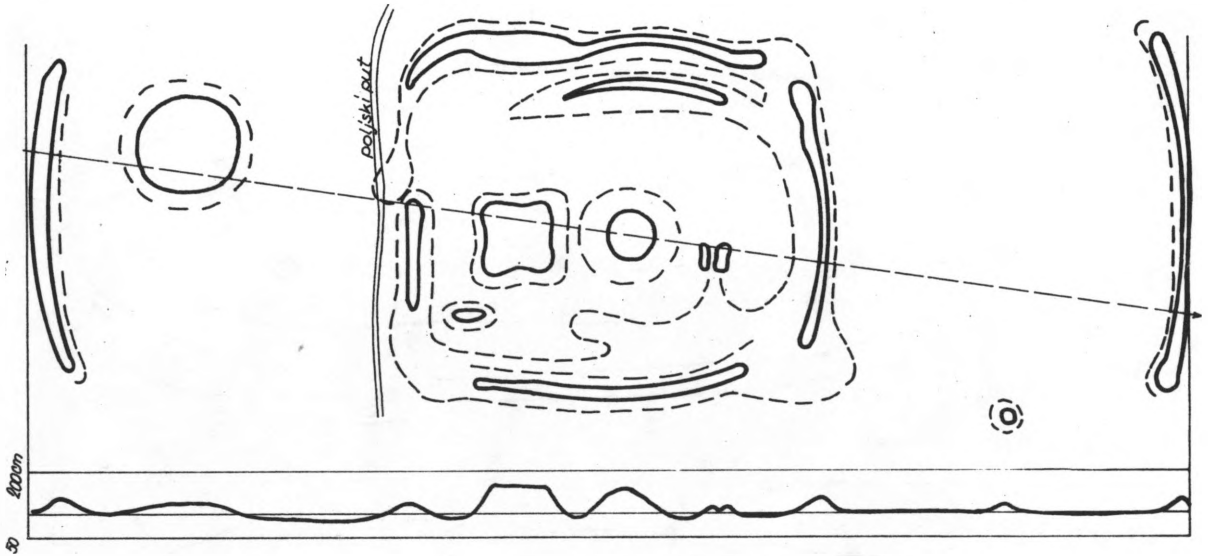
4. ploča (rim.)

BUDROUCH - Budrovac

Bodor, fil. Sagud (1262) 1334-1530.
1968

M 1:1827

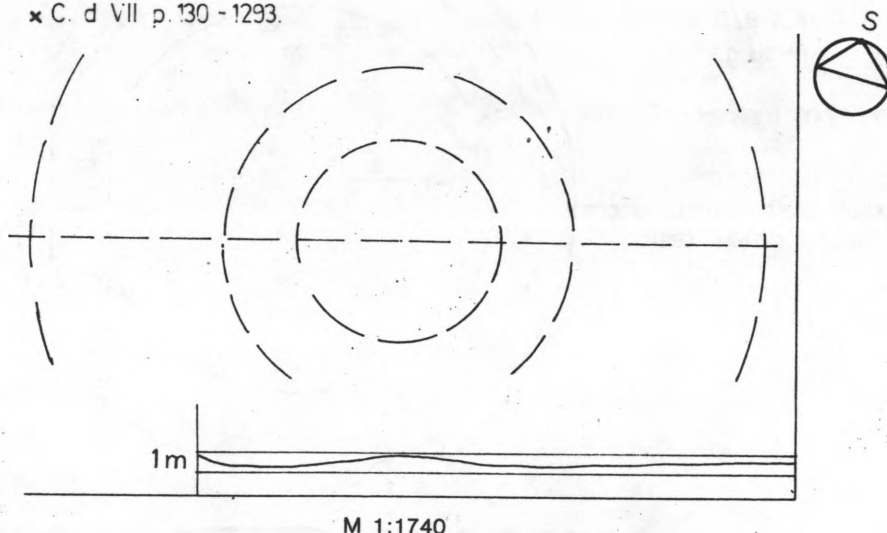

ZUHA REKA - KATALENA Sirova (Suha)

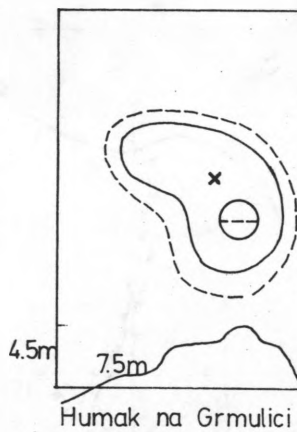
Belus et fil. 1293-1552.

M 1:1740
1966. g.

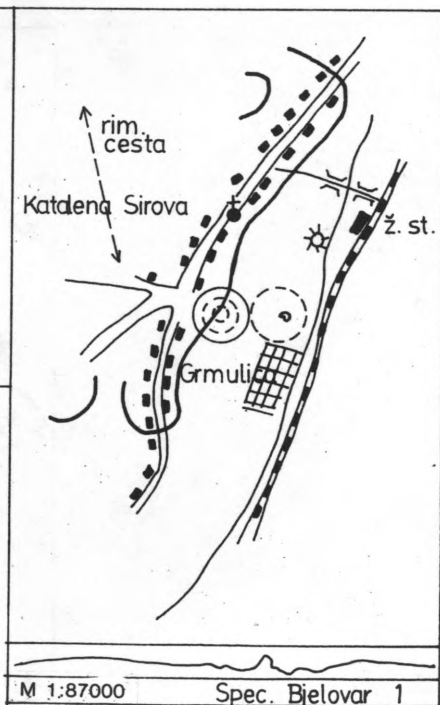
x C. d VII p. 130 - 1293.

x Opeke

M 1:1740

PRUNEGMEZEY-PROGOWCZ

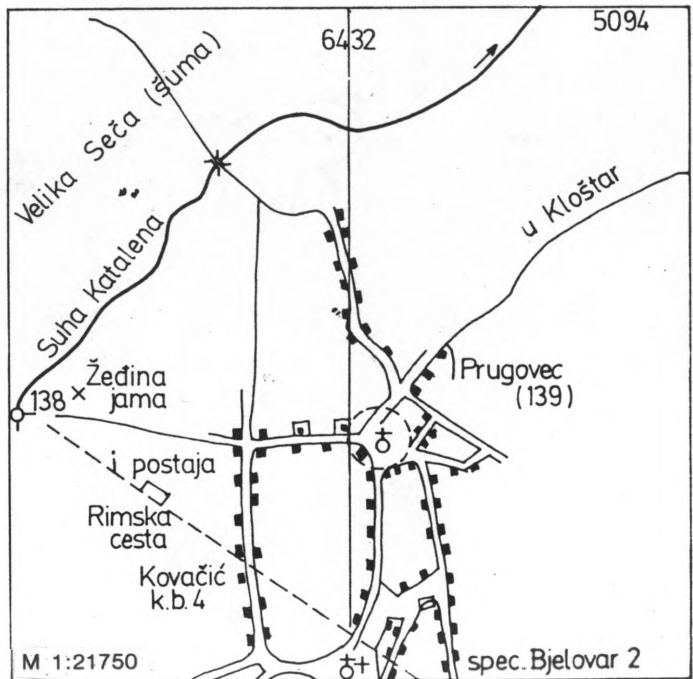
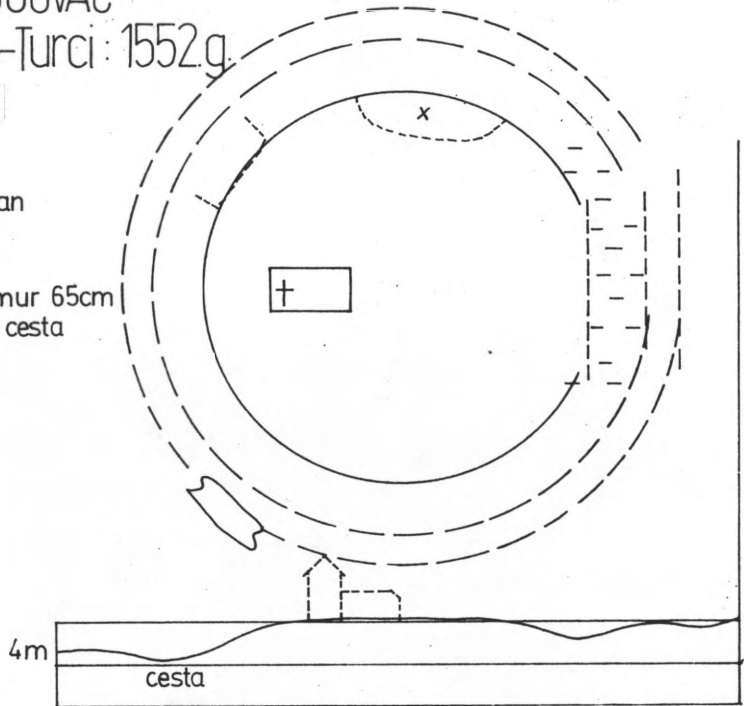
PRUGOVAC

Pruneg nob. 1248.g.-Turci: 1552.g.

M 1:870
1950.g.

† Crkva
i humak pod njom raskopan
u XX st.

× Grgčin Tomo:
Opeke 30x16x8 kosti: femur 65cm
Kovačić Stjepan: rimska cesta

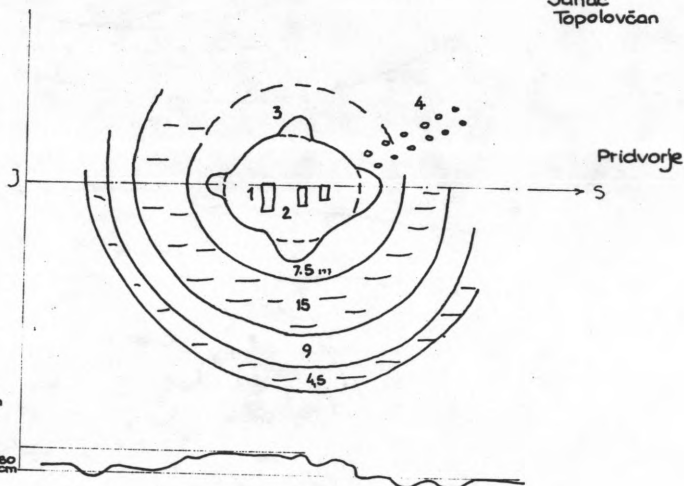

KORBONUK-KLOŠTAR PODR.

(1150.)^{*} Castrensens 1264. - 1552.

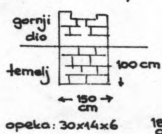
M 1:1740
1972.

Šanac
Topolovčan

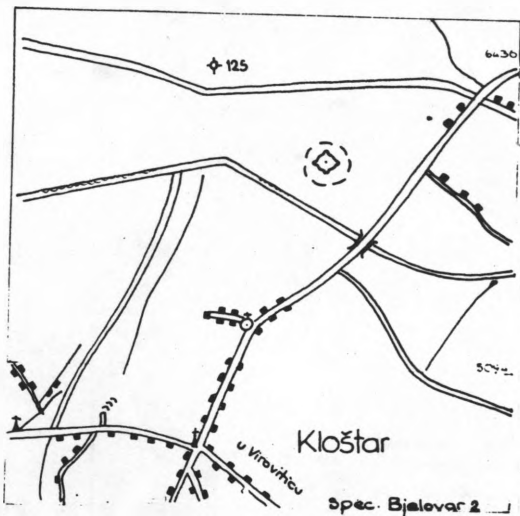
Legenda

1. Zid (iskopan 1925)

- 2. Podrum
- 3. Bastioni
- 4. Most

* Smičiklas: Povijest Hrvatske I 313
Bösendorfer: Crnice iz slavne proš. 293
Ban Beluš: Samostan

M 1:21750

Cheresneu
(Cheresneuicha)
Alexander fil. Moyus
1333.g.

(M. Črešnjevica)

M 1:3480

Izohipsa na 20 m

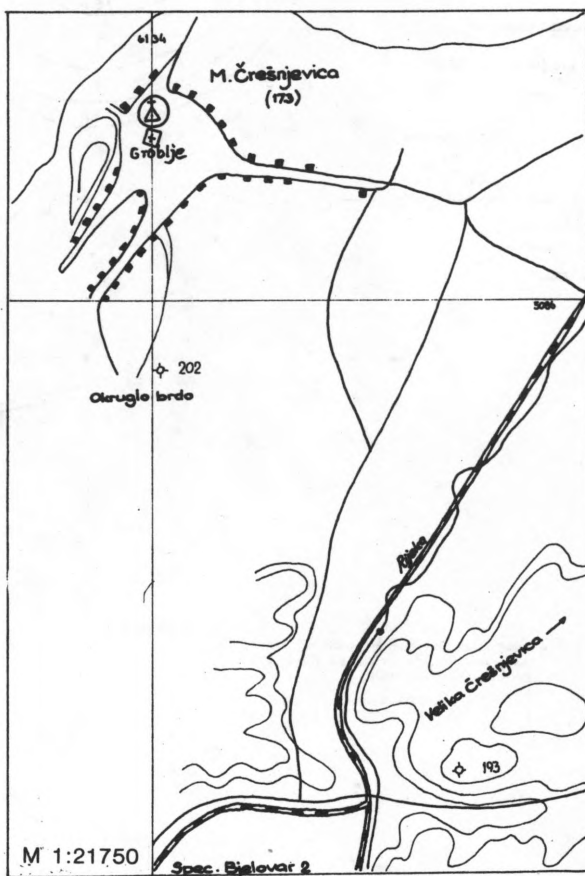
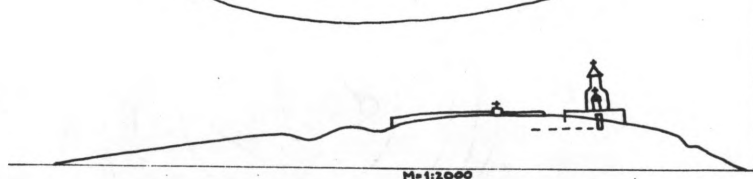
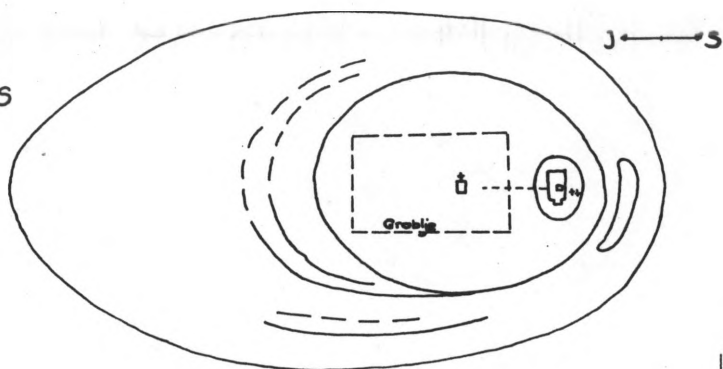
2R = 150 m cca

2R = 82.5 m

30. V 1980.

Cd x 45,82, 1333

Cd xB 409, 539-1358

15. VI 1977. Đuro Jakšeković
Z. Lovrenčević

30. V 1980. Milan Kruhek
Janko Jeličić
Z. Lovrenčević

8. VI 1980. Goran Jakovljević
Z. Lovrenčević

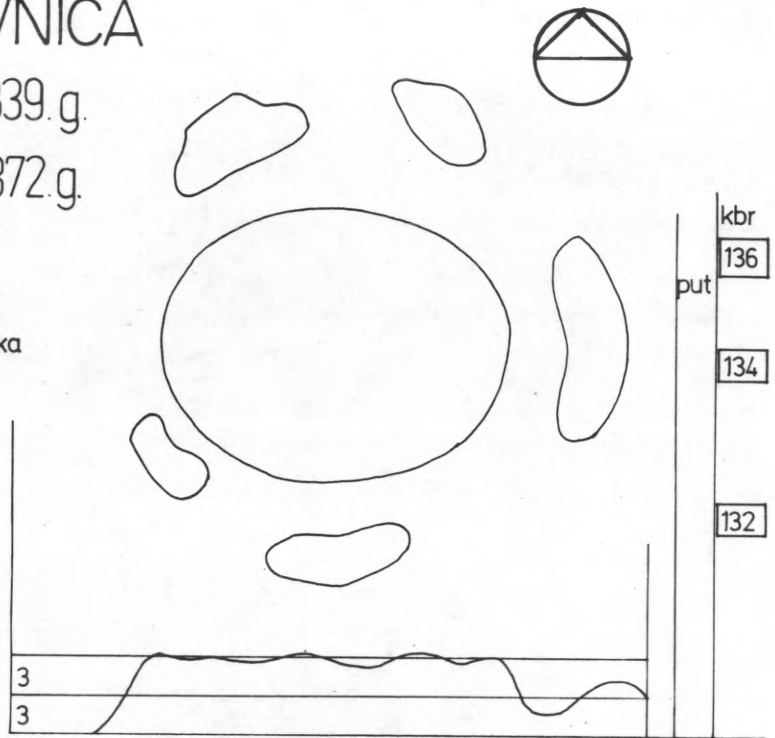
GRABROVNICA

Grabovnica 1839.g.

Grab, župan 1372.g.

M 1:696
1982 g.

Suradnici:
Krupski Antun i Zdenka
r. Grbačić

Chresneuch

Dursiouj, gen. 1266 g.
(V. Črešnjevica)

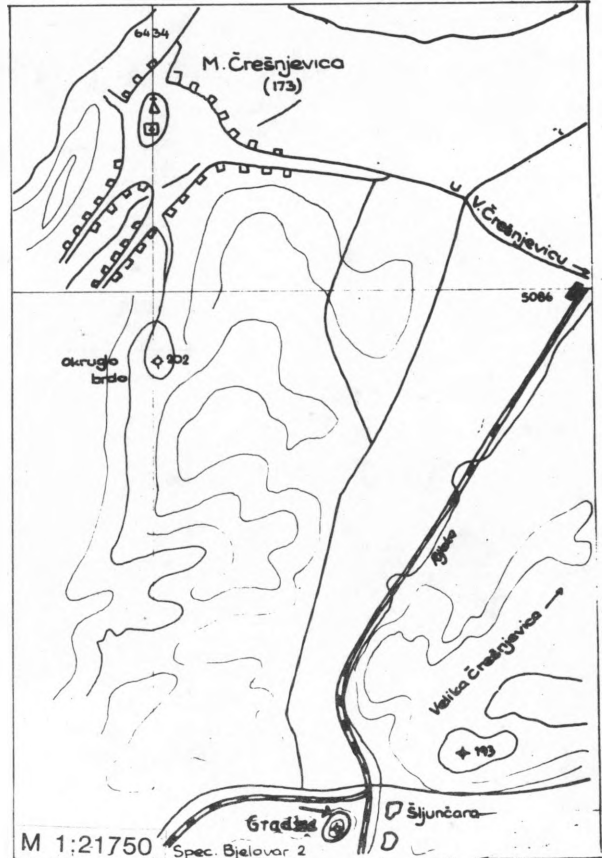
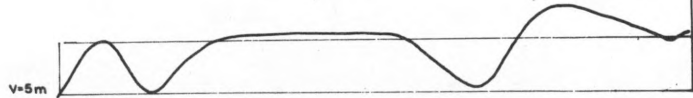
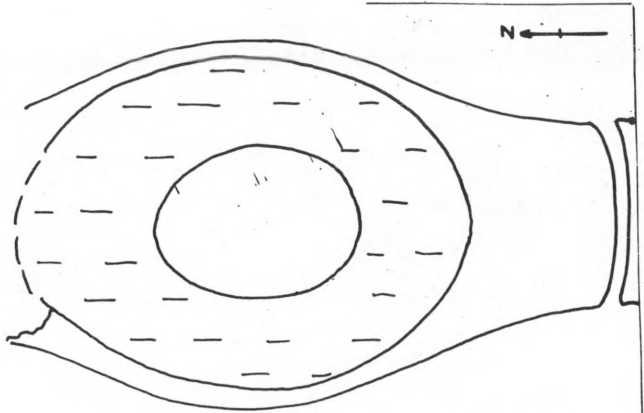
M 1:696, Sječinarac φ 193

11. V 1980

2R = 22 m cca

2r = 16.5 " "

Želj. pruga demontirana (sada cesta)
(cd xi 301,394,1347)

11. V 1980. Branko Tkalec
Vlado Lelek
Z. Lovrenčević

30. V 1980. Milan Kruhek prof.
Janko Jeličić
Z. Lovrenčević

v 848 p 363, 1266
x Cd xi N° 301 p 394-5 1347

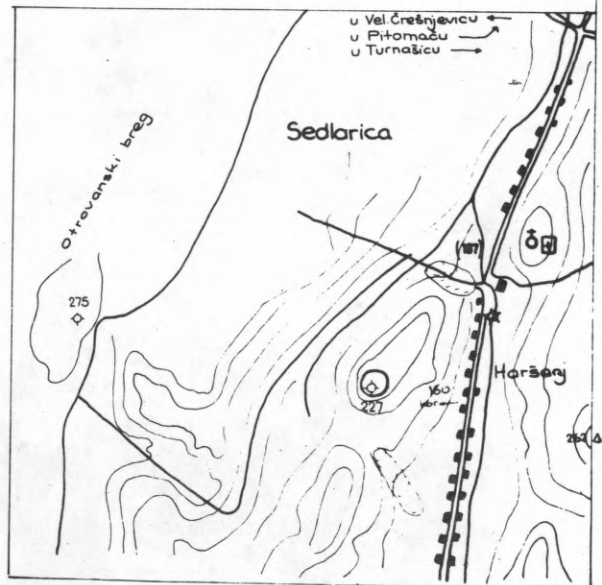
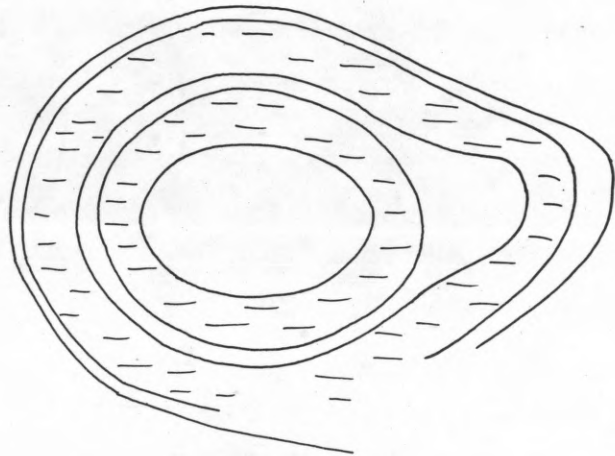
Farkasfeude

Farkas. fil. Daciani, 1270. god.
Katerina fil. Muhaelis
fil. Mayus 1358. g.

(V. Sedlarica kbr. 160
k. 227 - Šanac)

M 1:870
6. IV 1980.

(Cd. v 16, 565. 1270.
Cd. xii 408, 537. 1358.)

6. IV 1980. Branko Tkalčec
Marija Lelek
Vlado Lelek
Z. Lovrenčević
30. V 1980. Milan Kruhek
Janko Jeličić
Z. Lovrenčević

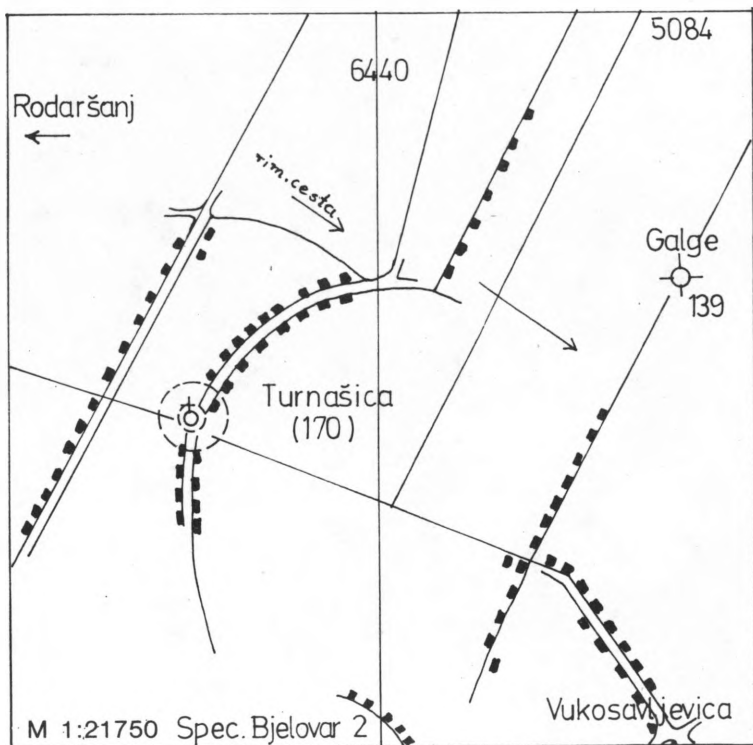
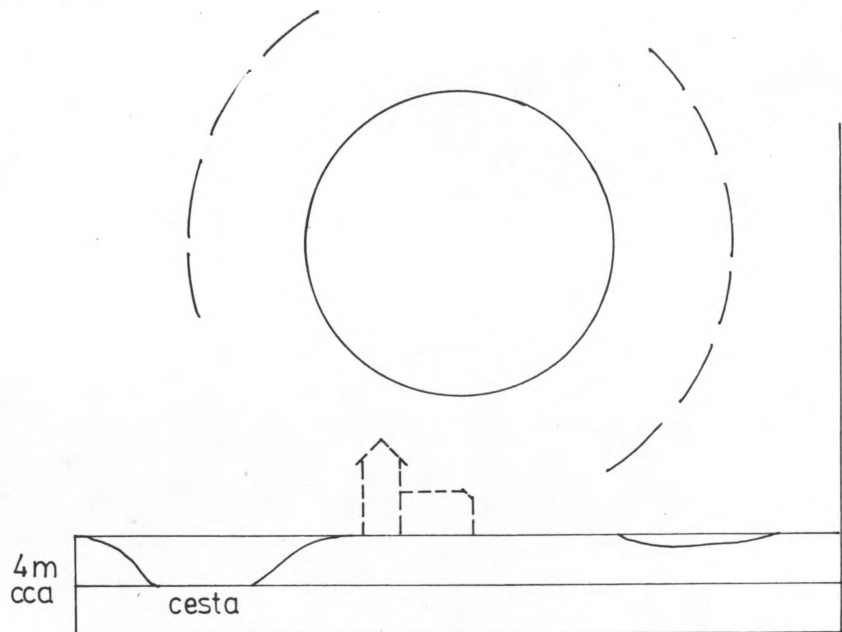
TURNAŠICA

incognita

Rim i srednji vijek

M 1:870

1979. g.

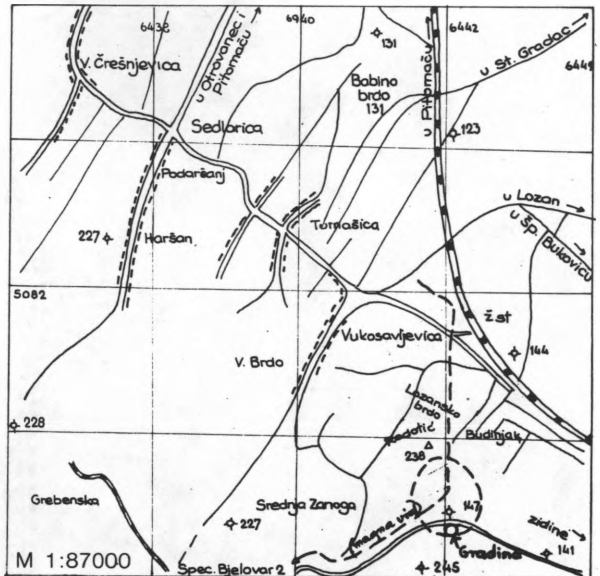
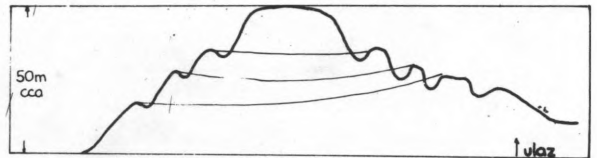
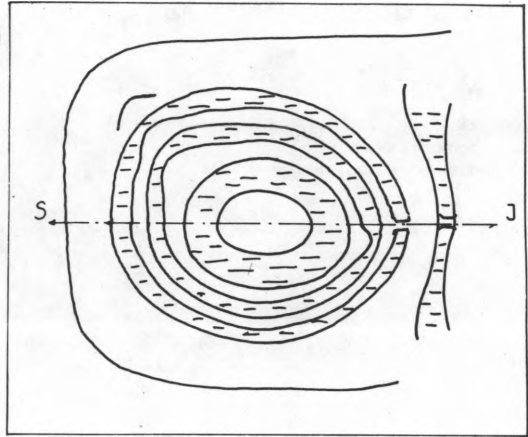

BOKOA (Bakwa)-Špišić Bukovica

Moys, mag. 1267.(-1532.pad)

1968.

M 1:2088

GRECH-GERECH-GRADAC ST.

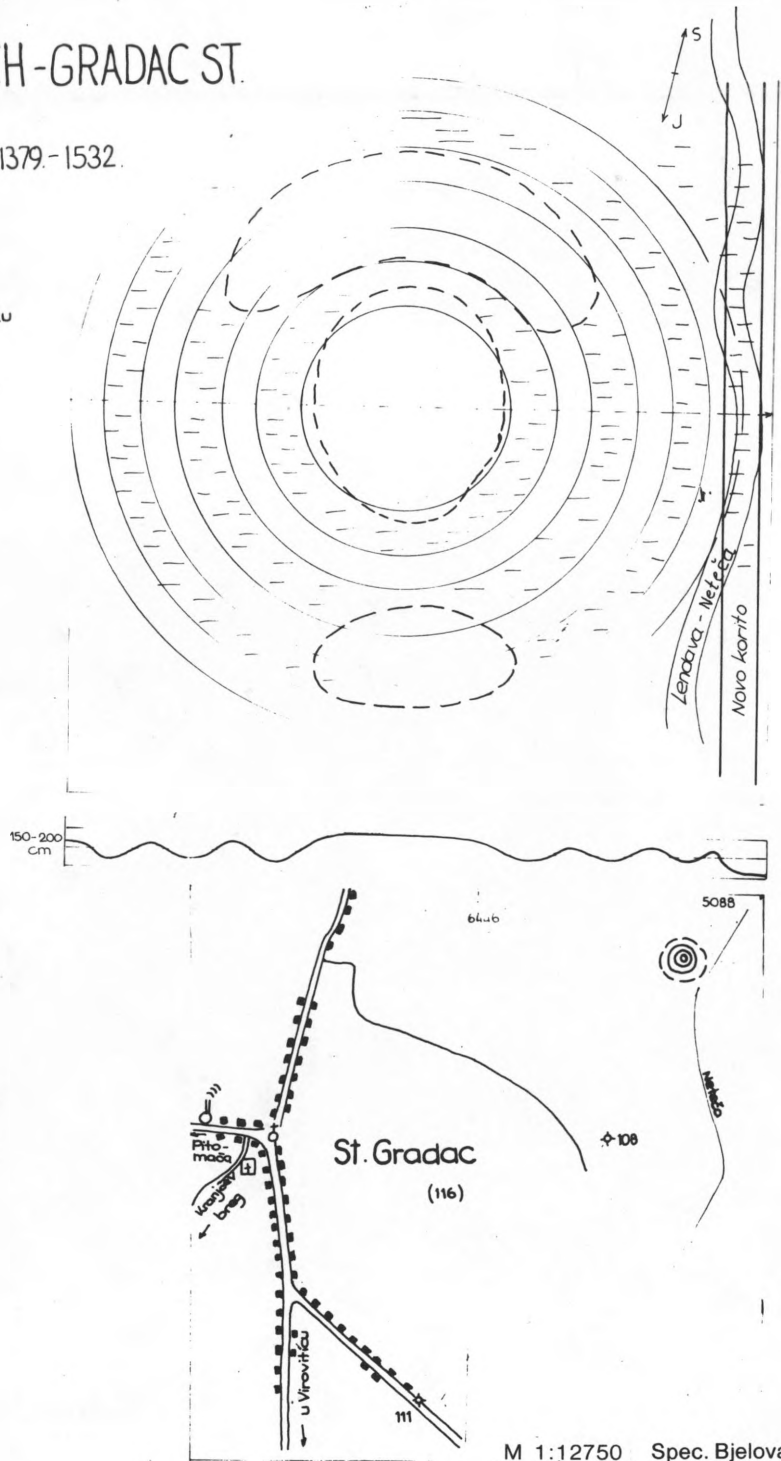
EccI: 1334.
Alexandar de Gerech 1379. - 1532.

1969.g.

M 1:1740

Legenda:

- prvobitni oblik
- - - izravnanje po vlasniku

M 1:12750 Spec. Bjelovar 2

GRECH-GERECH-GRADAC ST.

Eccl. 1334.
Alexandar de Gerech 1379.-1532.

1969.g.

M 1:1740

Legenda:

- prvobitni oblik
- - - izravnanje po vlasniku

